МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МИТНОЇ СПРАВИ
КАФЕДРА МИТНОЇ СПРАВИ ТА ТОВАРОЗНАВСТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: « **УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ»**

Здобувача вищої освіти магістерського рівня, ІІ курсу, групи ММ-22-1,
Спеціальності 073 «Менеджмент»
Освітня програма «Менеджмент митної справи»

_____ Нікітчук Ніни Костянтинівни
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _____ Чорна Тетяна Миколаївна, кандидат технічних наук, доцент
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Гарант освітньо-професійної програми _____ Гребельник Олександр Петрович, доктор економічних наук професор
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри митної справи та товарознавства
протокол від «24» 01 2024 № 7

Завідувач кафедри _____ _____
(підпис) (прізвище ім'я по батькові науковий ступінь вчене звання)

Ірпінь – 2024

Реєстрація № 8 (дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту (до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис

Результат захисту добре (оцінка) 06.02.2024 (дата) (підп

Голова комісії: (підпис) Я.В. Дейнеко (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

(підпис) О.Г. Гребельник (ініціали, прізвище)

(підпис) О.В. Мельник (ініціали, прізвище)

(підпис) Г.В. Мисютенко (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10			
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від **0** до **50**			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від **0** до **100**	75		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
75	C	добре	06.02.2024	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітня програма «Менеджмент митної справи»

Затверджую
Завідувач кафедри митної справи
та товарознавства
О. П. Гребельник
«10» _____2023 р.

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти

Нікітчук Ніні Костянтинівні

1.Тема кваліфікаційної роботи: **«Удосконалення митного контролю країни походження товарів»**

Затверджена наказом ректора від «15» грудня 2022 р. № 1289

2. Строк здачі закінченої роботи: «__» _____202_ р.

3. Мета роботи: здійснення аналізу теоретичних та практичних аспектів процедури митного контролю країни походження товарів, виявлення її недоліків та розроблення пропозицій щодо удосконалення.

Об'єкт дослідження: визначення країни походження товарів.

Предмет дослідження: процедура контролю правильності визначення країни походження товарів.

Орієнтовна база дослідження: Державна митна служба України.

4. Вихідні дані до роботи: митна статистика ДМСУ, періодичні видання, навчальна та наукова література за темою дослідження.

5. Перелік графічного матеріалу: таблиці, рисунки, графіки, схеми.

6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП
РОЗДІЛ 1. ВИЗНАЧЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
1.1. Значення країни походження товарів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.
1.2. Розвиток нормативно-правових засад визначення країни походження товару.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ М ОРГАНАМИ
2.1. Оформлення документів, що підтверджують країну походження товару.
2.2. Порядок митного контролю країни походження товарів.
2.3. Аналіз роботи з Хмельницької митниці ДМС України щодо контрол походження товару.
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ М КОНТРОЛЮ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ
3.1. Аналіз ризиків під час контролю правильності визначення країни походження т
3.2. Шляхи удосконалення митного контролю країни походження товару.
ВИСНОВКИ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

7. Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконанн роботи	
		За планом	Ф
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	01.10.2022	
2	Вибір та вивчення навчальної, наукової та методичної літератури за темою	02.11.2022	
3	Видача завдання науковим керівником	22.02.2023	
4	Підготовка першого розділу роботи та подання її керівнику	06.05.2023	
5	Підготовка другого розділу роботи та подання її керівнику	02.09.2023	
6	Підготовка третього розділу роботи та подання її керівнику	03.10.2023	
7	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.11.2023	
8	Подання роботи для перевірки на наявність плагіату	02.12.2023	
9	Попередній захист роботи	21.12.2023	
10	Отримання відгуку керівника роботи	12.01.2024	
11	Отримання зовнішньої рецензії	20.01.2024	
12	Допуск роботи зав. кафедрою до захисту	26.01.2024	
13	Захист роботи	06.02.2024	

8. Дата видачі завдання «17» грудня 2022 р.

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи _____ Чорна Т. М.
(підпис)

10. Гарант освітньо-професійної програми _____ Гребельник О
(підпис)

11. Завдання до виконання отримав здобувач _____ Нікітчук Н. К
(підпис)

Відгук керівника кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота Нікітчук Ніни Костянтинівни присвячена аналізу теоретичних та практичних аспектів процедури митного контролю країни походження товарів, виявленню її недоліків та розробленню пропозицій щодо удосконалення.

В роботі висвітлено значення країни походження товарів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій; досліджено історичні етапи розвитку нормативно-правових засад визначення країни походження товару; розглянуто процедуру оформлення документів, що підтверджують країну походження товару; вивчено порядок митного контролю країни походження товарів; проведено аналіз роботи Хмельницької митниці ДМС України щодо контролю країни походження товару; проаналізовано ризики під час контролю правильності визначення країни походження товарів; запропоновано шляхи удосконалення митного контролю країни походження товару.

Кваліфікаційна робота за повнотою розкриття теми та оформленням відповідає вимогам Положення про порядок виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт (проєктів) в ДПУ. Теоретичний і практичний матеріал роботи є достатнім, достовірним, обґрунтованим та належним чином структурованим.

Особистий внесок здобувача полягає в підборі та вивченні літературних джерел; дослідженні теоретичних та практичних аспектів теми роботи; аналізу порядку контролю країни походження товарів, виявленні ризиків та існуючих проблем; формулюванні рекомендацій щодо удосконалення контролю країни походження товарів. В процесі підготовки кваліфікаційної роботи Нікітчук Н.К. проявила старанність та цілеспрямованість у розв'язанні поставлених завдань. Результати досліджень апробовані під час роботи студентського науково-практичного круглого столу «Розвиток митної справи України: захист національних інтересів та сприяння реформам» (Ірпінь, Державний податковий університет, 25 травня 2023 р.) та опубліковані в тезах доповіді «Значення країни походження товарів під час здійснення зовнішньоекономічних операцій».

В цілому кваліфікаційна робота є завершеним дослідженням. Висновки, зроблені автором, повною мірою відображають зміст дослідження, є чіткими, послідовними і науково обґрунтованими. Пропозиції, сформульовані в кваліфікаційній роботі, визначають заходи, спрямовані на удосконалення визначення країни походження товарів з метою забезпечення повного надходження платежів до державного бюджету. В тексті зустрічаються незначні друкарські та граматичні помилки, проте вказаний недолік не впливає на загальну позитивну оцінку роботи.

В цілому, кваліфікаційна робота може бути рекомендована до захисту та заслуговує на позитивну оцінку, а її авторка – Нікітчук Ніна Костянтинівна, на присудження ступеня магістра.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи

_____ Чорна Т.М. «___» _____ 2024 р.
(підпис) (дата)

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти
Нікітчук Ніни Костянтинівни
(прізвище, ініціали)
після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «24» 01 2024 р. № 7 та допущена/не допущена до захисту перед екзаменаційною комісією.

Завідувач кафедри _____ Зубрицький А.І.
(підпис)

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти Державного податкового університету
Нікітчук Ніни Костянтинівни
«Удосконалення митного контролю країни походження товарів»

Актуальність теми. В умовах міжнародної торгівлі такі заходи як квоти, преференційні тарифи, антидемпінгові й компенсаційні заходи та ін. ставлять країни, що експортують товари, в нерівне становище. Відповідно, важливою частиною торговельних правил виступають процедури визначення походження товарів. Від країни походження товару залежить ступінь оподаткування товарів, переміщуваних через митний кордон, застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, заборон та/або обмежень, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі. В сучасних умовах розвитку глобалізаційних процесів правильне визначення країни походження товарів гарантує також достатній захист національного ринку від товарів, що ідентифікуються за походженням як загрозливі для національного товаровиробника чи небажані в рамках торговельно-інтеграційних орієнтирів національної економіки.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає у висвітленні значення країни походження товарів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій. В представленій роботі досліджено історичні етапи розвитку нормативно-правових засад визначення країни походження товару. Автор проаналізувала процедуру оформлення документів, що підтверджують країну походження товару, дослідила порядок митного контролю країни походження товарів та підкріпила роботу матеріалами Хмельницької митниці ДМС України щодо контролю країни походження товару. В роботі проаналізовано основні ризики, що мають місце під час контролю правильності визначення країни походження товарів та можливі наслідки недостовірного декларування країни походження.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. У кваліфікаційній роботі дотримана основна її структура, яка охоплює актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, елементи наукової новизни та практичну значущість. Текстовий матеріал достатньо повно проілюстрований графічним та табличним матеріалом.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі. Висновки, зроблені автором, цілком відображають зміст дослідження, є чіткими, логічно послідовними і науково обґрунтованими. Отримані в ході підготовки кваліфікаційної роботи теоретичні та практичні результати дозволяють поглибити загальні відомості щодо процедури митного контролю країни походження товарів. В пропозиціях, сформульованих у кваліфікаційній роботі, визначено заходи, спрямовані на удосконалення процедури контролю країни походження товарів з метою забезпечення повного надходження платежів до державного бюджету та захисту національного товарного ринку.

Наявність недоліків. В тексті роботи трапляються незначні друкарські та граматичні помилки. Разом з тим, вказаний недолік не впливає на загальне позитивне враження від роботи.

Загальний висновок і оцінка роботи. В цілому зміст роботи відповідає темі, інформація, представлена в кваліфікаційній роботі, є достовірною. Робота викладена структуровано, змістовно, відповідає встановленим вимогам і може бути рекомендована до захисту з позитивною оцінкою.

Рецензент:
доцент кафедри
економіки праці та менеджменту
ННІ економіки і управління
Національного університету
харчових технологій, к.е.н., доцент Ольга КИРИЧЕНКО

Відділ кадрів
Підпис(и) О. Кириченко
Начальник відділу кадрів НУХТ С. Бессарт
затверджую.
15 квітня 2021 р.

ННІ економічної безпеки та митної справи

Кафедра митної справи та товарознавства

ДОВІДКА

про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Нікітчук Ніна Костянтинівна

Курс/група _____МММ-22-1_____

Тема дипломної роботи

Удосконалення митного контролю країни походження товарів

П. І. Б. наукового керівника

Чорна Тетяна Миколаївна

Дата захисту: 21.01.24

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 88,10%
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень – посилання, цитування; і неправомірних запозичень – пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 11,90%, цитат 4,01%.

Відповідальна особа за перевірку на кафедрі М. Іщук

АНОТАЦІЯ

Нікітчук Н.К. Удосконалення митного контролю країни походження товарів

Мета роботи полягає у здійсненні аналізу теоретичних та практичних аспектів процедури митного контролю країни походження товарів, виявлення її недоліків та розроблення пропозицій щодо удосконалення.

Завданнями роботи є: з'ясувати значення країни походження товарів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій; дослідити історичні етапи розвитку нормативно-правових засад визначення країни походження товару; розглянути процедуру оформлення документів, що підтверджують країну походження товару; вивчити порядок митного контролю країни походження товарів; провести аналіз роботи з Хмельницької митниці ДМС України щодо контролю країни походження товару; проаналізувати ризики під час контролю правильності визначення країни походження товарів; запропонувати шляхи удосконалення митного контролю країни походження товару.

Предметом дослідження є процедура контролю правильності визначення країни походження товарів.

Об'єктом дослідження є визначення країни походження товарів.

Базою дослідження виступає діяльність Державної митної служби України.

За результатами дослідження сформульовані пропозиції щодо удосконалення визначення країни походження товарів з метою забезпечення повного надходження платежів до державного бюджету.

Кваліфікаційна робота містить 85 сторінок, 8 таблиць, 11 рисунків, список використаних джерел – 72 найменування, 4 додатки.

Ключові слова: країна походження товарів, митний контроль, митний тариф, Правила визначення країни походження товарів, документальне підтвердження країни походження товарів; виявлені ризики у процесі визначення походження товару.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2022-2023.

Рік захисту кваліфікаційної роботи: 2024.

ABSTRACT

Nikitchuk Nina. Improvement of customs control of the country of origin of goods

The purpose of this work is to analyze the theoretical and practical aspects of the customs control of the country of origin of goods, identify its disadvantages and develop proposals for improvement.

Tasks of master's work are: to find out the importance of the country of origin of goods during implementation of foreign economic operations; to investigate the historical stages of the development of the legal framework for determining the country of origin of goods; to consider the procedure for registration of documents, which confirm the country of origin of goods; to study the procedure of customs control of the country of origin of goods; to make an analysis of the work of the Khmelnitsky Customs Department of the State Customs Service of Ukraine concerning the control of the country of origin of goods; to analyze risks during the control of determining the country of origin of goods; to offer ways of improvement of the customs control of the country of origin of goods.

The subject of the study is the procedure of control of rightness of determining the country of origin of goods.

The object of the work is determination of the country of origin of goods.

The basis of the research is the activity of the State Customs Service of Ukraine.

Based on results of the study, the author formulates proposals for improving the definition of the country of origin of goods in order to ensure the full receipt of payments to the state budget.

The qualification work consists of 85 pages, 8 tables, 11 figures, a list of used references – 72 items, 4 appendices.

Keywords: the country of origin of goods, customs control, customs tariff, Rules for determining the country of origin of goods, documentary confirmation of the country of origin of goods, identified risks in the process of determining the origin of goods.

Year of completion of the qualification work: 2022-2023.

Year of protection of the qualification work: 2024.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ ……. 9
ВСТУП ..…… 10
1.1. Значення країни походження товарів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій ..…… 13
1.2. Розвиток нормативно-правових засад визначення країни походження товару …..... 20
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ МИТНИМИ ОРГАНАМИ …….. 33
2.1. Оформлення документів, що підтверджують країну походження товару ……..... 33
2.2. Порядок митного контролю країни походження товарів …… 40
2.3. Аналіз роботи з Хмельницької митниці ДМС України щодо контролю країни походження товару …… 53
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ ……..... 59
3.1. Аналіз ризиків під час контролю правильності визначення країни походження товарів ……... 59
3.2. Шляхи удосконалення митного контролю країни походження товару ……... 64
ВИСНОВКИ ……..…… 67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ……..… 69
ДОДАТКИ ……..…… 77

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

ВМО – Всесвітня митна організація

ГАТТ – Генеральна угода з тарифів і торгівлі

ДМСУ – Державна митна служба України

ЄАВТ – Європейська асоціація вільної торгівлі

ЄС – Європейський Союз

ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність;

КМУ – Кабінет Міністрів України

МД – митна декларація

МКУ – Митний кодекс України

МТО – міжнародна торгова організація

МФ – митна формальність

ПВПТ – Правила визначення походження товарів

РНС – режим найбільшого сприяння

СОТ – Світова організація торгівлі

УКТ ЗЕД – Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності

ЮНКТАД – Конференція ООН з торгівлі та розвитку

ВСТУП

Актуальність теми. Процедури визначення походження товарів є важливою частиною торговельних правил, оскільки існує низка заходів, що ставлять країни, які експортують товари, у нерівне становище, наприклад, квоти, преференційні тарифи, антидемпінгові та компенсаційні заходи тощо. Країна походження товару визначається з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон, застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, заборон та/або обмежень щодо переміщення через митний кордон, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі. Ефективність регулювання зовнішньоторговельних відносин залежить від дієвого використання інструментарію визначення та контролю країни походження товарів, що обумовлюється впливом низки факторів та ризиків. З огляду на це, у найближчій перспективі розвитку української експортної системи важливо раціонально використовувати митні аспекти лібералізації зовнішньої торгівлі. Таким чином, питання визначення країни походження товару та контроль за цим процесом, в комплексі з імплементацією практики уповноваженого економічного експортера є актуальними та потребують додаткових наукових досліджень.

Стан і ступінь розробки проблеми і в спеціальній літературі. Проблематику митного адміністрування та контролю, зокрема в частині визначення країни походження товарів, досліджували у своїх працях такі науковці та фахівці як Коваль Н.М. [30], Войтов С.Г. [12], Товкун М.І. [66], Костюченко Я.М. [32], Войцещук А.Д. [13], Дідух М.М., Махновець М.О. [20] та ін.

Мета роботи полягає здійсненні аналізу теоретичних та практичних аспектів процедури митного контролю країни походження товарів, виявлення її недоліків та розроблення пропозицій щодо удосконалення..

Задля досягнення визначеної мети сформульовані наступні *завдання досліджень:*

– з’ясувати значення країни походження товарів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій;

– дослідити історичні етапи розвитку нормативно-правових засад визначення країни походження товару;

– розглянути процедуру оформлення документів, що підтверджують країну походження товару;

– вивчити порядок митного контролю країни походження товарів;

– провести аналіз роботи з Хмельницької митниці ДМС України щодо контролю країни походження товару;

– проаналізувати ризики під час контролю правильності визначення країни походження товарів;

– запропонувати шляхи удосконалення митного контролю країни походження товару.

Об’єктом дослідження в кваліфікаційній роботі є визначення країни походження товарів.

Предмет дослідження – процедура контролю правильності визначення країни походження товарів.

Під час підготовки кваліфікаційної роботи використано наступні *методи дослідження* – збір інформації, її аналітичне опрацювання та теоретичне узагальнення; статистичні методи – для кількісної оцінки та аналізу досліджуваних в роботі показників; методи економіко-статистичного аналізу, зокрема табличний – для наочного відображення результатів дослідження; графічний – для ілюстрації динаміки досліджуваних в роботі показників. Інформаційною базою дослідження стали наукова і спеціальна література; відповідні законодавчі акти, а також міжнародні та національні нормативні документи; монографії та статті вітчизняних і зарубіжних авторів; матеріали періодичних видань та ін.

База досліджень – діяльність Державної митної служби України.

Науково-практична значимість одержаних результатів. Отримані в ході підготовки кваліфікаційної роботи теоретичні та практичні результати дозволяють поглибити загальні відомості щодо процедури митного контролю країни походження товарів. Пропозиції, сформульовані в кваліфікаційній роботі, визначають заходи, спрямовані на удосконалення визначення країни походження товарів з метою забезпечення повного надходження платежів до державного бюджету.

Особистий внесок здобувача полягає в підборі та вивченні літературних джерел; дослідженні теоретичних та практичних аспектів теми роботи; аналізу порядку контролю країни походження товарів, виявленні ризиків та існуючих проблем; формулюванні рекомендацій щодо удосконалення контролю країни походження товарів. Результати досліджень обговорено та узагальнено спільно з науковим керівником роботи.

Апробація результатів роботи. Результати дослідження доповідались в рамках роботи студентського науково-практичного круглого столу «Розвиток митної справи України: захист національних інтересів та сприяння реформам» (Ірпінь, Державний податковий університет, 25 травня 2023 р.) та опубліковані в тезах «Значення країни походження товарів під час здійснення зовнішньоекономічних операцій» у збірнику матеріалів вказаного науково-комунікативного заходу [38].

Структура і об'єм роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який включає 72 найменування, і 2 додатків. Робота викладена на 60 сторінках основного тексту, містить 11 рисунків і 8 таблиць.

РОЗДІЛ 1
ВИЗНАЧЕННЯ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Значення країни походження товарів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій

Походження товарів слугує важливим елементом у різних сферах економіки країни. У сфері маркетингу, наприклад, походження товарів допомагає споживачам оцінити продукт відповідно до його характеристик і, відповідно, формує рішення про доцільність придбання такого виробу. В результаті формується імідж (бренд) країни походження. В табл. 1.1. представлено особливості впливу країна походження товарів на різні сфери економіки країни.

Зовнішньоторговельна діяльність є найважливішою складовою зовнішньоекономічної діяльності країни та визначається як [28]: «діяльність щодо здійснення угод у сфері зовнішньої торгівлі товарами, послугами, інформацією та інтелектуальною власністю, яка передбачає транскордонне переміщення товарів та послуг через межі держав» – рис. 1.1.

В міжнародній торгівлі походження товарів є одним із базових елементів, на основі яких здійснюється митно-тарифне регулювання [14]. Дану категорію можна розглядати як «економічне громадянство» продукції, що імпортується, яке обов’язково декларується імпортером під час перетину кордону [16].

Диференціація мита залежно від країни походження товару виступає найбільш дієвим регулятором у тарифній системі функціонування митних ставок [65].

Митний тариф за способом застосування митних ставок поділяється на два види:

– простий – базується на одній ставці митного оподаткування, тобто передбачає одну ставку мита для кожного товару незалежно від країни походження (Мексика, Болівія, Панама);

– складні – тарифи, які базуються на двох, трьох і більше ставках митного оподаткування для конкретного товару; кожна митна ставка застосовується до товарів певних країн або груп країн і дає можливість державам провадити різну митну політику відносно тих чи інших країн.

Таблиця 1.1

Вплив країни походження товарів на сфери економіки

№ з/п	Об'єкти, які були застосовані під час формування країни походження у торгівлі	Результат впливу країни походження
1	Рівень якості	товари, що виготовлені в країнах із сучасними та простими у застосуванні технологіями зазвичай мають вищий рівень якості ніж товари, вироблені за старими технологіями
2	Цінова характеристика	чим вищий рівень якості виготовлення продукту та значні витрати часу на транспортування, тим більша вартість
3	Стандарти виробництва	розробка оптимальних стандартів якості виробництва
4	Рівень довіри та підтримки споживачів	залучення більшої кількості клієнтів в наслідок формування високого рівня репутації
5	Конкурентоспроможність	великий обсяг виробництва якісної та зручної у використанні продукції призведе до формування рівня конкуренції на ринку
6	Виконання митних процедур та оподаткування	вміння правильно визначити країну походження та під який вид походження підпадає товар дозволяє зменшити вартість митних платежів
7	Правове регулювання ЗЕД	відповідність міжнародним нормативно-правовим документам, що контролюють процес здійснення зовнішньоекономічних операцій
8	Міжнародні економічні відносини	аналіз показників, що впливають на економіку конкретної держави та її співпраця з іншими країнами-партнерами
9	Географічна ознака	вивчення місцевості та географічних особливостей допомагає краще зробити аналіз економічної діяльності
10	Культурні та мовні особливості	вивчення культури та мови бізнес-партнерів з метою уникнення конфліктів чи непорозумінь

Джерело: складено автором.

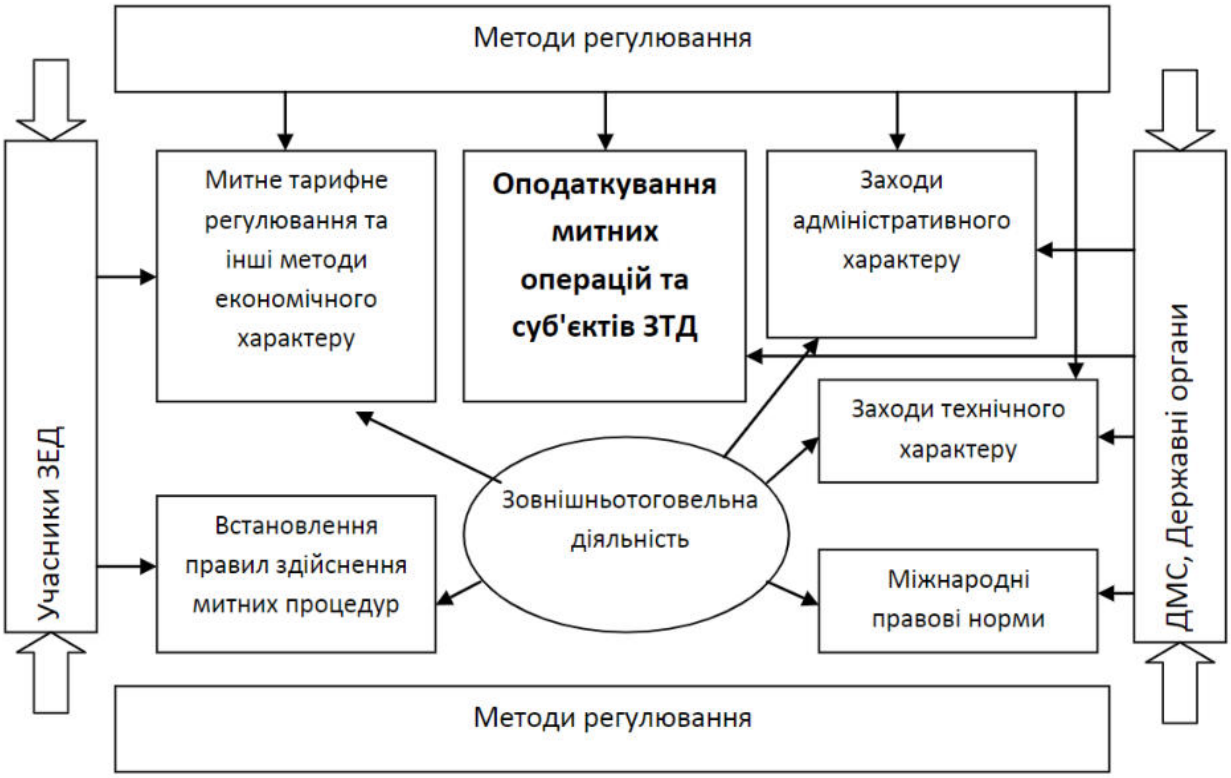

Рис. 1.1. Взаємозв'язок структурних елементів зовнішньоекономічної діяльності

Джерело: [28].

Як правило, найвища ставка складного тарифу є автономною, її називають максимально або генеральною. Застосовують її до товарів з тих країн. З якими немає торговельних угод. Мінімальні ставки використовуються для товарі з країн, на які поширюється режим найбільшого сприяння (РНС). Такі ставки значно нижчі за максимальні. «Складний митний тариф передбачає також особливо низьке преференційне мито, яке використовується країнами для створення замкнутих економічних угруповань, режимів асоціацій, а також у відносинах з країнами, що розвиваються» [65].

Таким чином, простий митний тариф за походженням завжди є автономним, тобто приймається країною без домовленостей з іншими державами у сфері застосування митного тарифу. Складний митний тариф за своєю природою, навпаки, завжди є конвенційним, тобто формується на підставі певних домовленостей з іншими країнами.

Країна походження товару визначається «з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, заборон і/або обмежень щодо переміщення через митний кордон України, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі» [36]. Також в зовнішньоторговельній сфері правильне визначення країни походження імпортованих товарів є основою митного контролю з метою забезпечення економічної безпеки країни задля уникнення надходження на територію держави контрафактної, неякісної продукції.

Крім того, визначення країни походження є основним фактором при застосуванні заходів Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі відповідно до Законів України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» [50], «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» [51], «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» [45].

Залежно від країни походження товарів та на підставі укладених Україною угод здійснюється також ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій.

Загалом, від правильності визначення країни походження залежить з'ясування підстав для рішень митних органів, які стосуються:

– надання пільг і преференцій у застосуванні ввізного чи вивізного мита (у тому числі попередження, розслідування та/або припинення порушення митних правил, пов'язаних з неправомірним застосуванням преференційного режиму у зовнішній торгівлі);

– застосування антидемпінгового чи компенсаційного мита, мита у відповідь на недружні дії з боку торгових партнерів;

– застосування кількісних обмежень чи заборон;

– установлення квот та ембарго на зовнішню торгівлю з окремими країнами;

– установлення експортних субсидій на підтримку місцевих товарів чи державних закупівель товарів з країн за угодами про умови взаємності;

– маркування товарів («Вироблено в Україні», «Made in China»);

– запобігання надходженню на територію держави контрафактної, неякісної продукції тощо [12, 23, 28, 30].

Відповідно до чинного законодавства України [36], «країною походження товару вважається країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці». «Правильне визначення країни походження товару є необхідним для оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, заборон та/або обмежень щодо переміщення через митний кордон України, а також з метою забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі» [36]. Під країною походження товару можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіон чи частина країни, якщо є необхідність їх виділення для визначення походження товару [35].

Регулятивний потенціал країни походження проявляється в основному через механізм митного тарифу [12]. Відповідно до ст. 280 Митного кодексу України, «ввізне мито є диференційованим щодо товарів, що походять з держав, які спільно з Україною входять до митних союзів або утворюють з нею зони вільної торгівлі. У разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, застосовуються преференційні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України» [36].

До товарів, що походять з України або з держав-членів Світової організації торгівлі, або з держав, з якими Україна уклала двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння, застосовуються пільгові ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України, якщо інше не встановлено законом [36].

До решти товарів застосовуються повні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України [36].

«Використання моделі багатоколонного митного тарифу (табл. 1.2) дозволяє ефективно розподіляти ставки митного тарифу України не лише за товарними підкатегоріями, а але й за ступенем пріоритетності походження товарів за колонками» [12].

Таблиця 1.2

Митний тариф України (фрагмент)

Код	Назва	Ставки мита			Додаткові ОВО
		преференційна	пільгова	повна	
5309	Тканини з льону:				
	- з умістом 85 мас. % або більше волокон льону				
5309 11	-- невибілені (сурові) або вибілені				
5309 11 10 00	--- невибілені (сурові)		4	10	$м^2$
5309 11 90 00	--- вибілені		4	20	$м^2$
5309 19 00 00	-- інші		4	20	$м^2$

Джерело: [52].

Розширення міжнародної економічної інтеграції супроводжується пожвавленням торгівлі, збільшенням надходження прямих іноземних інвестицій, зростанням обсягів виробництва, зменшенням трансакційних витрат тощо. Усунення торговельних бар'єрів передбачає збільшення торгівлі між країнами, при цьому країни, надаючи преференції, також прагнуть відповідно їх отримати. Проте існує небезпека, що товари з третіх країн можуть потрапити на ринки членів через країни, де діють найнижчі торговельні бар'єри. З метою усунення таких ситуацій було розроблено Правила визначення походження товарів [30].

У сучасній світовій торговельній системі виокремлюються два типи правил визначення країни походження у залежності від торговельного режиму, що існує між імпортуючою та експортуючою сторонами, – преференційні та

непреференційні. Використання правил непреференційного походження сприяє, передусім, реалізації наступних функцій [30]:

– захисна: захист національних виробників за рахунок створення додаткових бар'єрів для товарів, які країна вважає чутливими для своєї промисловості;

– фіскальна: збільшення дохідної частини бюджету за рахунок відсутності преференцій у оподаткуванні імпортних товарів;

– регулятивна: регулювання структури експорту та імпорту за рахунок маркування країни походження та статистичного обліку товарів тощо.

«Інтегруючим фактором визначення країни походження товарів є Генеральна система преференцій (ГСП), угоди про вільну торгівлю чи міждержавні угоди про виробничу кооперацію. Надання митно-тарифних пільг за вказаними домовленостями відбувається лише за умови засвідчення національного походження товарів» [36]. Особливістю участі України в ГСП було те, що, крім використання пільг за цією системою, вона водночас надавала такі пільги країнам, що розвиваються, сама. У 1997 р. у рамках політики захисту вітчизняної промисловості в Україні скасовано преференційний режим щодо країн, які розвиваються. Пільгова ставка мита застосовується до товарів держав – членів СОТ та держав, з якими Україна уклала двосторонні або регіональні угоди про режим найбільшого сприяння.

Нині правом застосування пільгових ставок мита користуються товари походженням зі 165 держав світу [72]. До товарів, які не мають преференційного режиму або немає можливості об'єктивно встановити країну їх походження, застосовуються повні ставки ввізного мита.

Необхідність визначення країни походження товару виникає в тому випадку, коли товар виробляється, збирається або використовує матеріали, які походять з понад однієї країни [66].

Загалом товар вважається таким, що вироблений у певній країні, якщо відповідає одному з двох базових правил [17, 37]:

1) повністю отриманий (wholly obtained) – товар, який повністю вирощений/добутий у країні або вироблений з матеріалів, які повністю вирощені/добуті в країні. Наприклад, живі тварини, зернові, овочі, корисні копалини.

2) пройшов суттєву переробку (substantial transformation) – товар, у виробництві якого були використані матеріали іноземного походження, але до того:

– відбулась зміна тарифної класифікації, тобто митний код готового товару відрізняється від митного коду використаних матеріалів;

– іноземні матеріали складають не більше визначеної частки у вартості готового товару;

– товар пройшов визначені процеси переробки.

1.2. Розвиток нормативно-правових засад визначення країни походження товару

Меркантилістська торговельна політика великих європейських держав протягом переважної частини XVI ст. аж до кінця XVIII ст. перешкоджала укладанню торговельних угод між країнами. Це пояснюється тим, що уряди підтримували місцеву промисловість за допомогою тарифів і квот на імпорт, а також забороною експорту інструментів, капітального обладнання, кваліфікованої робочої сили чи будь-чого, що могло б допомогти іноземним країнам конкурувати з вітчизняним виробництвом промислових товарів [5].

У середині XX ст. захисна митна політика ефективно захищала багато національних економік від зовнішньої конкуренції. Французький тариф 1860 р., наприклад, стягував надзвичайно високі ставки на британську продукцію: 60 % – на чавун; 40-50 % – на техніку; 600-800 % – на вовняні ковдри. Транспортні витрати між двома країнами забезпечували додатковий захист [4].

Одним з найбільш яскравих прикладів меркантилістської торговельної політики був Британський навігаційний акт 1651 р. Згідно документу,

іноземним суднам було заборонено брати участь у прибережній торгівлі в Англії, а весь імпорт з континентальної Європи повинен був перевозитися або британськими суднами, або суднами, які були зареєстровані в країні походження товарів. Документ зберігав за рідною країною право торгувати зі своїми колоніями та забороняв імпорт товарів неєвропейського походження, якщо вони не перевозяться на кораблях під англійським прапором. Цей закон діяв до 1849 року. Подібної політики дотримувалися у Франції [5].

У 1823 р. в Британії прийнято Закон про взаємність мит, який значно сприяв британській торгівлі та дозволив взаємне скасування імпортних мит у рамках двосторонніх торговельних угод з іншими країнами. У 1846 році було скасовано «Кукурудзяні закони», які накладали обмеження на імпорт зерна, а до 1850 р. більшість протекціоністських заходів щодо британського імпорту було скасовано. Крім того, Договір Кобдена-Шевальє між Великою Британією та Францією запровадив значне взаємне зниження тарифів. Він також включав положення про режим найбільшого сприяння – недискримінаційну політику, яка вимагає від країн однакового ставлення до всіх інших країн, коли йдеться про торгівлю. Цей договір сприяв укладанню низки договорів про РНС по всій Європі, що започаткувало зростання багатосторонньої торговельної лібералізації, або вільної торгівлі [5].

Тріумфом ліберальних ідей стала англо-французька торговельна угода 1860 року , яка передбачала, що французькі захисні мита повинні бути знижені максимум до 25 % протягом п’яти років, із вільним ввезенням усіх французьких продуктів, крім вин, до Британії. За цією угодою були укладені інші європейські торговельні пакти [4].

Тенденція до лібералізації багатосторонньої торгівлі незабаром почала сповільнюватися, коли наприкінці XIX ст. світова економіка впала в глибоку депресію. Депресія, що тривала протягом 1873-1877 рр., призвела до необхідності посилення внутрішнього захисту та послабила будь-який попередній імпульс до виходу на зовнішні ринки.

У 1878 р. Італія запровадила помірні, а в 1887 р. – більш жорсткі тарифи. У 1879 р. Німеччина повернулася до протекціоністської політики, запровадивши тариф «залізо і жито», а Франція – Мелінський тариф 1892 р. З усіх великих західноєвропейських держав лише Велика Британія зберегла прихильність до політики вільної торгівлі [5].

Що стосується США, то країна ніколи не брала участі в лібералізації торгівлі, яка охопила Європу в першій половині XIX ст. Але в другій половині століття протекціонізм значно посилився після підвищення мит під час Громадянської війни. Першим головним законом, який передбачав визначення країни походження товарів, був Закон «Про Тарифи», відомий як «Тариф Мак-Кінлі», прийнятий у 1890 році. Зазначеним документом відбулося запровадження захисного імпортного мита на іноземні товари. Таким чином, імпортні товари мали б стати дорожчими порівняно з аналогічними товарами американського виробництва, і, відповідно, зростаючі галузі промисловості в США були б захищені від іноземної конкуренції. На той час це був найвищий захисний податок на імпорт в американській історії, середня ставка якого становила 48%. Всі товари іноземного виробництва, згідно вимог Закону, повинні були бути відповідно чітко марковані, клеймовані, тавровані або етикетовані розбірливими англійськими словами, щоб вказати країну їхнього походження; в протилежному випадку вони не допускалися до ввезення [7].

Однак усі ці протекціоністські заходи були м’якими порівняно з попереднім меркантилістським періодом, і, незважаючи на антивільну торгівлю, включаючи низку ізольованих торговельних війн, міжнародні торговельні потоки продовжували зростати. Але якщо міжнародна торгівля продовжувала розширюватися, незважаючи на численні перешкоди, Перша світова війна виявилася фатальною для лібералізації торгівлі, що розпочалася на початку XIX ст. [4].

Намагаючись припинити постійне підвищення митних бар’єрів, новостворена Ліга Націй організувала Всесвітню економічну конференцію в травні 1927 р. Двадцять дев’ять держав, у тому числі головні індустріальні

країни, підписали міжнародну конвенцію, яка на той час стала найбільш деталізованою та збалансованою багатосторонньою торговельною угодою. Конвенція стала попередником домовленостей, укладених у рамках Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) 1947 року [4].

Проте угода 1927 р. залишилася практично без чинності. Під час Великої депресії 1930-х років країни намагалися зміцнити свій платіжний баланс шляхом підвищення митних зборів і запровадження ряду імпортних квот або навіть заборон на імпорт, що супроводжувалося валютним контролем .

У 1930 році Нідерланди, Данія, Норвегія та Швеція намагалися захистити себе від найгірших наслідків зростаючої економічної кризи, створивши Голландсько-Скандинавський економічний пакт, а через два роки Британія та її колонії домовилися про систему «Імперських преференцій», яка надавала пільговий тарифний режим для торгівлі один з одним, що означало кінець прихильності Британії до непреференційної відкритої торгівлі, яка існувала понад 100 років. Після 1936 року Німеччина почала створювати власний обмежувальний торговельний блок у рамках свого прагнення до економічної самодостатності та ресурсної безпеки, уклавши мережу двосторонніх угод з країнами Південної та Східної Європи. Це мало наслідком орієнтацію торгівлі цих країн на Німеччину і відсторонення від решти світу [3].

Водночас Японія розбудовувала свою сферу співпроцвітання у Великій Східній Азії, що мала на меті створення самодостатнього «блоку азійських націй на чолі з Японією та вільного від західних держав» [3].

У 1930 році в США основі Закону «Тариф Мак-Кінлі» 1890 р. прийнято Закон «Про тарифи», який зазвичай називають «Тариф Смута-Хоулі» або «Тариф Хоулі-Смута». Тарифний закон Смута-Хоулі 1930 року підвищив імпортні мита з метою захисту американських фермерів та інших галузей промисловості від іноземної конкуренції. Закон Смута-Хоулі збільшив тарифи на іноземний імпорт до США приблизно на 20%. Щонайменше 25 країн відреагували на це підвищенням власних тарифів на американські товари.

Закон Смута-Хоулі зараз широко звинувачують у поглибленні Великої депресії в США та в усьому світі [8].

Одним із яскравих моментів стало рішення Сполучених Штатів розпочати обережну політику лібералізації торгівлі через три роки після запровадження тарифного закону Холі-Смута 1930 року, який підняв американські тарифи на імпортні товари до рекордних рівнів. Рух у бік лібералізації вперше свідчив про майбутнє лідерство США у світовій торговельній системі. У 1934 році Конгрес прийняв Закон про взаємні торговельні угоди, який надав новій адміністрації Рузвельта повноваження укладати двосторонні угоди про зниження тарифів (на основі безумовного положення про режим найбільшого сприяння) спільно з іншими країнами. Користуючись цим правом, яке спочатку було надано на три роки, а потім продовжено, уряд уклав понад 20 торговельних угод у 1930-х роках, спочатку з країнами Латинської Америки, а згодом з Великою Британією та Канадою [3]. Ці двосторонні угоди, ймовірно, мали лише незначний вплив на світову торгівлю в цей хаотичний період, але важливіше те, що вони сигналізували про новий ліберальний напрямок у торговельній політиці США і заклали підвалини для більшої частини системи ГАТТ після Другої світової війни.

Президент Франклін Д. Рузвельт підписав Закон про взаємні торговельні угоди (RTAA) у 1934 році. Він надав президенту повноваження укладати двосторонні взаємні торговельні угоди з іншими країнами і дозволив Рузвельту лібералізувати американську торговельну політику в усьому світі. Широко вважається, що він започаткував еру ліберальної торговельної політики, яка тривала протягом усього 20-го століття [2]. Американські мита на іноземні товари знизилися в середньому з 46% у 1934 році до 12% у 1962 році [1].

Після Другої світової війни, коли США і Великобританія вийшли з війни як дві великі економічні наддержави, обидві країни відчули потребу в розробці плану створення більш кооперативної та відкритої міжнародної системи. Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк та Міжнародна торгова організація (МТО) виникли на основі Бреттон-Вудської угоди 1944 року. У той

час як МВФ і Світовий банк відіграватимуть ключову роль у новій міжнародній структурі, СОТ не змогла матеріалізуватися, і її план нагляду за розвитком непреференційного багатостороннього торговельного порядку буде підхоплений ГАТТ, створеною в 1947 році.

Генеральна угода з тарифів і торгівлі, ГАТТ (англ. General Agreement on Tariffs and Trade (GATT)) – міжнародна угода, досягнута 30 жовтня 1947 між 23 державами у Женеві (Швейцарія), згідно з якою кожна з них погодилася забезпечити іншим рівний і недискримінаційний режим торгівлі, скорочувати ставки мита на основі багатосторонніх домовленостей, і з часом усунути імпортні квоти. Хоча ГАТТ була покликана сприяти зниженню тарифів між країнами-членами і, таким чином, закласти основу для розширення багатосторонньої торгівлі, у наступний період зростала хвиля регіональних торговельних угод. Менш ніж через п'ять років після створення ГАТТ Європа розпочала програму регіональної економічної інтеграції, створивши в 1951 році Європейське об'єднання вугілля і сталі, яке згодом перетворилося на те, що ми знаємо сьогодні як Європейський Союз (ЄС).

Європейський регіоналізм спричинив появу багатьох інших регіональних торговельних угод в Африці, Карибському басейні, Центральній та Південній Америці, а також допоміг просунути порядок денний ГАТТ, оскільки інші країни прагнули до подальшого зниження тарифів, щоб конкурувати з преференційною торгівлею, яку породило європейське партнерство. Таким чином, регіоналізм не обов’язково розвивався за рахунок мультилатералізму, але в поєднанні з ним. Поштовх до регіоналізму, ймовірно, був зумовлений зростаючою потребою країн вийти за межі положень ГАТТ, причому набагато швидшими темпами.

Вперше уніфіковані правила, що визначають країну походження товару країн, що розвиваються, при наданні тарифних преференцій були розроблені і прийняті на II і IV сесіях ЮНКТАД 1968 і 1976 г. Ці правила носили рекомендаційний характер і не були міжнародно-правовими нормами. Однак

вони отримали широке розповсюдження і лягли в основу багатьох міжнародних договорів, укладених в рамках різних регіонів світу [32].

На початку 1990-х років ЄС наполягав на укладанні торговельних угод з деякими країнами Центральної та Східної Європи, а в середині 1990-х років уклав кілька двосторонніх торговельних угод з країнами Близького Сходу. США також проводили власні торговельні переговори, уклавши угоду з Ізраїлем у 1985 році, а також тристоронню Північноамериканську угоду про вільну торгівлю (НАФТА) з Мексикою та Канадою на початку 1990-х років. Багато інших важливих регіональних угод також було укладено в Південній Америці, Африці та Азії [3].

Універсальні принципи визначення країни походження товарів зафіксовані в багатосторонньому міжнародному угоді – Міжнародній конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур (далі – Кіотська конвенція) від 18 травня 1973 р. [37]. Слід звернути увагу, що прийнята у 1973 р. Кіотська конвенція дуже швидко перестала відповідати динаміці розвитку митних процедур, і тому на початку 90-х років XX ст. ВМО розпочала діяльність із підготовки її нової редакції. В роботі брали участь міжнародні організацій, що представляють інтереси учасників світової торгівлі. Основна мета перегляду Кіотської конвенції полягала у розробленні нових норм, спрямованих на гармонізацію митних процедур, що покликані бути основою для їх правового забезпечення та регулювання у XXI ст. У 1999 р. Кіотська конвенція отримала назву оновленої Кіотської конвенції, або Кіотської конвенції в редакції Брюссельського протоколу внаслідок підписання Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур [61]. З 03 лютого 2006 р. оновлена Кіотська конвенція набула чинності і відкрилася можливість приєднання до неї інших держав світу. Оновлена Кіотська конвенція містить застосування сучасних інформаційних технологій, упровадження сучасних форм митного контролю та митного оформлення, готовність та бажання до партнерства комерційного сектору з митними органами на взаємно вигідних умовах, у зв’язку з чим вона стала базовим

орієнтиром у побудові сучасного митного регулювання багатьох держав. Таким чином, оновлена Кіотська конвенція покликана сприяти досягненню високого ступеня спрощення та гармонізації митних процедур, що є однією з основних цілей ВМО, і тим самим внести істотний вплив у створення сприятливих умов для розвитку міжнародної торгівлі.

Конвенція включає загальні рекомендації та рекомендовані практики щодо застосування правил походження, містить Додаток, в якому вказані товари, які повністю вироблені в будь-якій державі. Положення Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур сформульовані не у вигляді норм прямих дій, а як принципи на основі яких розробляються конкретні правила регулювання тих чи інших митних процедур. Враховуючи ці принципи, кожна країна розробляє своє законодавство з питань країни походження товарів [37].

На сьогодні членами Кіотської конвенції є 82 держави світу (серед яких держави ЄС, США, Китай, Канада, Японія та ін.) [11]. Наразі Україна також є договірною стороною Кіотської конвенції. Так, відповідно до Закону України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур у зміненій редакції згідно з Додатком I до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур» від 05.10.2006 р., Україна приєдналася до зазначеної конвенції та всіх її додатків. Але з метою усунення певних процедурних невідповідностей 15.02.2011 р. Верховною радою України до даного закону внесено зміни, які остаточно усунули перешкоди у наданні Україні повноцінного статусу договірної сторони оновленої Кіотської конвенції. Остаточно конвенція набула чинності для України з 15.09.2011 р. Україна отримала статус договірної сторони Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур лише у 2011 р., що гальмувало темпи входження України до систем міжнародного митного співробітництва, що, у свою чергу, згубно вплинуло на стан зовнішньоекономічної діяльності українських суб’єктів зовнішньоторговельної діяльності [19].

У ГАТТ були відсутні спеціальні правила, що регулюють визначення країни походження товарів у міжнародній торгівлі. Кожна договірна сторона мала право визначати власні правила походження та навіть підтримувати кілька різних правил походження залежно від мети конкретного нормативного акту. Країнами визнано, що гармонізація правил походження, тобто визначення правил походження, які застосовуватимуться всіма країнами та будуть однаковими незалежно від мети, з якою вони застосовуються, сприятиме міжнародній торгівлі. Насправді неправильне використання правил походження може перетворити їх на інструмент торговельної політики як такий , а не просто як інструмент для підтримки інструменту торговельної політики. Однак, враховуючи різноманітність правил походження, така гармонізація є складною справою.

У 1981 році Секретаріат ГАТТ підготував записку про правила походження, а в листопаді 1982 року міністри погодилися вивчити правила походження, які використовуються Договірними сторонами ГАТТ. До початку Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів склалась ситуація, коли правила визначення походження товарів стали непередбачуваними, непрозорими, в деяких випадках протекціоністськими, що створило невиправдані перепони для розвитку міжнародної торгівлі. Наприкінці 1980-х років розвиток у трьох важливих сферах привернув більше уваги до проблем, пов’язаних із правилами походження:

- збільшення кількості пільгових торгових угод;
- збільшення кількості спорів про походження;
- збільшення використання антидемпінгового законодавства.

Збільшення кількості та важливості правил походження змусило учасників Уругвайського раунду розглянути це питання під час переговорів. З метою вирішення сукупності проблем, що виникли в результаті відсутності чітких правил, під час Уругвайського раунду була прийнята Угода про правила визначення походження. Основною метою Угоди є розробка і прийняття

Членами загальної системи гармонізованих правил визначення походження товарів, що імпортуються на основі режиму найбільшого сприяння [31].

Фундаментальною основою формування режиму найбільшого сприяння торгівлі (РНС) стала Всесвітня організація торгівлі (СОТ). У 1995 році СОТ була створена на основі так званої Марракешської Угоди. В рамках ГАТТ проведено вісім раундів багатосторонніх торговельних переговорів, останнім з яких був Уругвайський раунд (1986-1994 рр.). Наприкінці Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів 15.04.1994 р. в Марракеші (Марокко) 123 країни підписали Угоду про Світову організацію торгівлі, іноді відому як «Марракешська угода». Ця угода виникла з Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ), включала додаткові угоди, що охоплювали різні сфери, такі як торгівля послугами, санітарні та фітосанітарні заходи, права інтелектуальної власності та технічні торговельні бар'єри. Угодою також запроваджено новий і більш ефективний механізм вирішення спорів.. Одним з додатків до Угоди Марракеш є Угода СОТ про правила визначення походження (частина Додатку 1А: Багатосторонні угоди з торгівлі товарами) [6].

Усі договори в рамках Марракешської угоди являють собою нерозривне ціле, і організації повинні бути стороною всіх угод, а не лише однієї. Країни, які підписали Марракешську угоду, мали намір визначити комплексну багатосторонню торговельну систему, яка включала б Генеральну угоду з тарифів і торгівлі (ГАТТ) і результати всіх попередніх раундів торгівлі, включаючи Уругвайський раунд, які проводилися після підписання ГАТТ. ГАТТ 1947 року не була зобов'язуючим договором, тому положення ГАТТ застосовувалися в тій мірі, в якій вони відповідали законодавству країни. Зі збільшенням участі країн світу виникла потреба в інституційній організації для кращої роботи ГАТТ [6].

Угода про Правила визначення походження товару (ПВПТ) започаткувала два комітети: Комітет з правил походження (CRO) і Технічний комітет з правил походження (TCRO).

Комітет з правил походження товарів – це орган, що складається з представників кожного з членів СОТ. Він підпорядкований Раді з торгівлі товарами. Здійснює всю роботу, пов'язану з реалізацією положень Угоди про правила визначення походження товарів СОТ.

Технічний комітет з правил походження товарів заснований під егідою Всесвітньої митної організації. Його функції пов'язані з вивченням технічних проблем, які виникають при застосуванні правил походження товарів і наданням конкретних рекомендацій. Кожен член СОТ має право бути представленим у Технічному комітеті. У роботі Технічного комітету можуть приймати участь в якості спостерігачів представники країн, які не є членами СОТ або членами Всесвітньої митної організації [11].

У 2018 році Україна приєдналася до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження [55]. Зазначена конвенція є прикладом угоди, покликаної забезпечити вільну торгівлю між різними країнами; її метою є перехід на новий рівень торгівлі мі країнами середземноморського регіону. Конвенція передбачає застосування ідентичних правил походження товарів, які експортуються/імпортуються між державами-членами Конвенції, але лише якщо між такими державами укладено угоди про зону вільної торгівлі. Тобто товари, які отримали статус походження в одній з країн-учасниць, можна використовувати у виробничих процесах в будь-якій з інших країн без втрати статусу преференційного походження.

Сучасна законодавча база України щодо країни походження товару включає наступні документи [22]:

– Митний кодекс України; Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту»; Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту»;

– Угода про вільну торгівлю між Республікою Македонія та Україною. (м. Скоп'є, 18.01.2001 р.) [56];

– Угода про Правила визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав (м. Ялта, 20.11.2009 р.) [57];

– Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ (м. Рейк'явік, 24.06.2010 р.) [69];

– Угода про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії (м. Київ, 18.11.2011 р.) [71];

– Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. (м. Брюссель, 21.03.2014 р., 27.06.2014 р.) [67];

– Регіональна конвенція про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження (14.04.2017 р.) [64];

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок встановлення та застосування правила адвалорної частки та виконання виробничих і технологічних операцій» [54];

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку верифікації (перевірки достовірності) сертифікатів і декларацій про походження товару з України» [46];

– Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Довідки про результати верифікації (перевірки достовірності) сертифікатів і декларацій про походження товару з України» [49];

– Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення та видачі митницею сертифіката з перевезення (походження) товару EUR.1 або EUR-MED».

У липні 2023 р. підписано Закон від 14.07.2023 № 3261-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо приведення порядку визначення країни походження товару у відповідність із Митним кодексом Європейського Союзу та забезпечення реалізації угод України про вільну торгівлю». Закон набрав чинності 11.08.2023 р. Згідно із Законом [44], зокрема, країною походження товару вважається країна, в якій:

– товар був повністю отриманий; перелік таких товарів визначено в ст. 37 Митного кодексу України [36].

– товар був підданий останнім економічно обґрунтованим виробничим та технологічним операціям з переробки, що призвели до виробництва нового товару або є важливою стадією виробництва, за умови виконання в цій країні критеріїв достатньої переробки, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів. Перелік та ознаки економічно необґрунтованих виробничих та технологічних операцій, визначено в ст. 38 МКУ [36]. При цьому критерії достатньої переробки враховують положення Митного кодексу ЄС та ст. 32 Делегованого акта №2446/2015. Товари, перераховані в додатку 22-01 до акта №2446/2015, вважаються такими, що були піддані своєму останньому істотному обробленню або переробленню, яке призвело до виробництва нового продукту або становить важливий етап виробництва, у країні або на території, де виконані визначені у згаданому додатку правила або яка визначена такими правилами [18].

Якщо стосовно конкретного товару критерії достатньої переробки не встановлено, застосовується правило, згідно з яким країна походження товару визначається за країною походження використаних при переробці матеріалів з найбільшою вартістю [36].

У період дії воєнного стану, введеного Указом Президента «Про введення воєнного стану в Україні», за умови наявності у преференційних правилах походження до міжнародних договорів про вільну торгівлю правил прямого транспортування товарів з країни їх походження, дозволяється з урахуванням географічних, транспортних, економічних причин переміщення товарів, що походять з країн, з якими Україна уклала міжнародні договори про вільну торгівлю, через території третіх країн, крім території країни, визнаної державою-окупантом згідно із законом та/або державою-агресором щодо України згідно із законодавством, у разі якщо такі товари знаходяться під митним контролем країни транзиту [43]. При цьому товари повинні бути в незмінному стані та з ними не повинні проводитися будь-які операції, крім операцій із забезпечення збереження і перевантаження товару [44].

РОЗДІЛ 2
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ МИТНИМИ ОРГАНАМИ

2.1. Оформлення документів, що підтверджують країну походження товару

Як було зазначено в розділі 1, для митних цілей існує розподіл на два типи походження товарів, а саме – непреференційне і преференційне походження.

Документами, що підтверджують непреференційне походження товару, є:

– сертифікат про походження товару – це документ, який однозначно свідчить про країну походження товару і виданий компетентним органом даної країни або країни вивезення, якщо у країні вивезення сертифікат видається на підставі сертифіката, виданого компетентним органом у країні походження товару;

– засвідчена декларація про походження товару – це декларація про походження товару, засвідчена державною організацією або компетентним органом, наділеним відповідними повноваженнями;

– декларація про походження товару – це письмова заява про країну походження товару, зроблена у зв’язку з вивезенням товару виробником, продавцем, експортером (постачальником) або іншою компетентною особою на комерційному рахунку чи будь-якому іншому документі, який стосується товару;

– сертифікат про регіональне найменування товару – це документ, який підтверджує, що товари відповідають визначенню, характерному для відповідного регіону країни, та виданий компетентним органом відповідно до законодавства країни вивезення товару.

В Україні документами, що підтверджують преференційне походження товару, є:

1. Документи, визначені відповідно до положень ст. 15 Доповнення I до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження [64]:

– сертифікат з перевезення товару EUR.1, зразок якого наведений у Додатку III a до Доповнення I;

– сертифікат з перевезення товару EUR-MED, зразок якого наведений у Додатку III b до Доповнення I;

– декларація походження або декларація походження EUR-MED, надана експортером до інвойсу, повідомлення про доставку чи будь-якого іншого комерційного документа, який описує розглядувані товари достатньо детально для того, щоб їх можна було ідентифікувати (текст декларації походження наведений у Додатку IV a і b до Доповнення I).

2. Документи, визначені відповідно до положень Протоколу I «Щодо визначення концепції «походження товарів» та методів адміністративного співробітництва» Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії [59]:

– сертифікат з перевезення товару EUR.1, зразок якого наведений у Додатку III до Протоколу I;

– декларація інвойс, надана експортером до інвойсу, повідомлення про доставку чи будь-якого іншого комерційного документа, який описує розглядувані товари достатньо детально для того, щоб їх можна було ідентифікувати (текст декларації інвойс наведений у Додатку IV до Протоколу I).

– сертифікат про походження товару форми СТ-1 (додаток А), визначений відповідно до положень Правил визначення країни походження товарів, затверджених Рішенням Ради глав урядів СНД про Правила визначення країни походження товарів від 24 вересня 1993 року [40], Правил визначення країни походження товарів, затверджених Рішенням Ради глав Урядів Співдружності Незалежних Держав від 30 листопада 2000 року [41], Правил

визначення країни походження товарів, які є невід'ємною частиною Угоди про Правила визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав від 20 листопада 2009 року [42].

– сертифікат про походження товару EUR.1 (додаток Б), визначений відповідно до положень Додатку II «Правила визначення походження та методи адміністративного співробітництва» до Угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії [71].

– декларація походження, визначена відповідно до положень Глави 3 «Правила та процедури визначення походження» Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою [70].

– декларація походження, визначена відповідно до положень Протоколу між Урядом України та Урядом Грузії про внесення змін до Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Грузія про вільну торгівлю від 9 січня 1995 року [60].

– сертифікат переміщення EUR.1, визначений відповідно до положень Протоколу С «Про визначення правил країни походження товарів та методи адміністративного співробітництва» до Угоди про вільну торгівлю між Республікою Македонія та Україною [62].

– сертифікат з перевезення товару EUR.1, визначений відповідно до положень Угоди про вільну торгівлю між Кабінетом Міністрів України та Урядом Держави Ізраїль [68].

У разі вивезення товарів з митної території України сертифікат про походження товару з України в тих випадках, коли він необхідний і це відображено у національних правилах країни ввезення чи передбачено міжнародними договорами України, видається уповноваженими на це органом або організацією (стаття 46 МКУ).

Наразі такими уповноваженими на видачу сертифікатів про походження товару з України органами є митниці та Торгово-промислова-палата України.

Торгово-промислова палата України здійснює видачу форм сертифікатів про походження товару з України зазначених в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Форми документів, що підтверджують походження товару з України, які видає Торгово-промислова-палата України

Тип походження товару	Тип сертифікату
непреференційне походження товару	- сертифікат походження загальної форми (додаток В); - сертифікат походження товару форми У-1 (діє в межах України, без вивезення товару з митної території);
преференційне походження товару	- сертифікат про походження товару форми СТ-1 (додаток А); - сертифікат походження форми А в рамках Генералізованої системи преференцій (країни США, Японія)- (додаток В); - сертифікат з перевезення товару EUR.1 для експорту товарів до Республіки Північна Македонія (додаток Б).

Джерело: [14, 15].

Торгово-промислову палату України визначено уповноваженим органом з видачі сертифікатів про походження товару з України відповідно до Закону України від 02.12.1997 № 671/97-ВР «Про торгово-промислові палати в Україні» [58].

Митницями забезпечено безоплатну видачу сертифікатів з перевезення (походження) EUR.1 та EUR-MED [47] для товарів, що експортуються до держав ЄС, ЄАВТ, Чорногорії, Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії, Грузії та Держави Ізраїль (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Форми документів, що підтверджують походження товару з України, які видають митниці в Україні

Тип походження товару	Тип сертифікату	Напрямок експорту товару
преференційне походження товару	- сертифікат з перевезення товару EUR.1 - сертифікат з перевезення товару EUR-MED	для експорту товарів до держав ЄАВТ, Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії, Грузії та Держави Ізраїль
	- сертифікат з перевезення товару EUR.1	для експорту товарів до держав Європейського Союзу
	- сертифікат з походження EUR.1	для експорту товарів до Чорногорії

Джерело: [14].

Порядок заповнення та видачі митницею сертифіката з перевезення (походження) товару EUR.1 або EUR-MED затверджено наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2021 № 139 [47].

Загалом за 2016-2022 роки митницями в Україні було видано понад 800 тис. сертифікатів EUR.1 (рис. 2.3). Станом на 2023 р. цей показник перевищив 1 млн сертифікатів з перевезення (походження) форми EUR.1 для експорту українських товарів. Зокрема, мільйонний сертифікат був виданий у серпні 2023 р. Чернівецькою митницею на пшеницю, експортовану до Португалії на умовах вільної торгівлі [39].

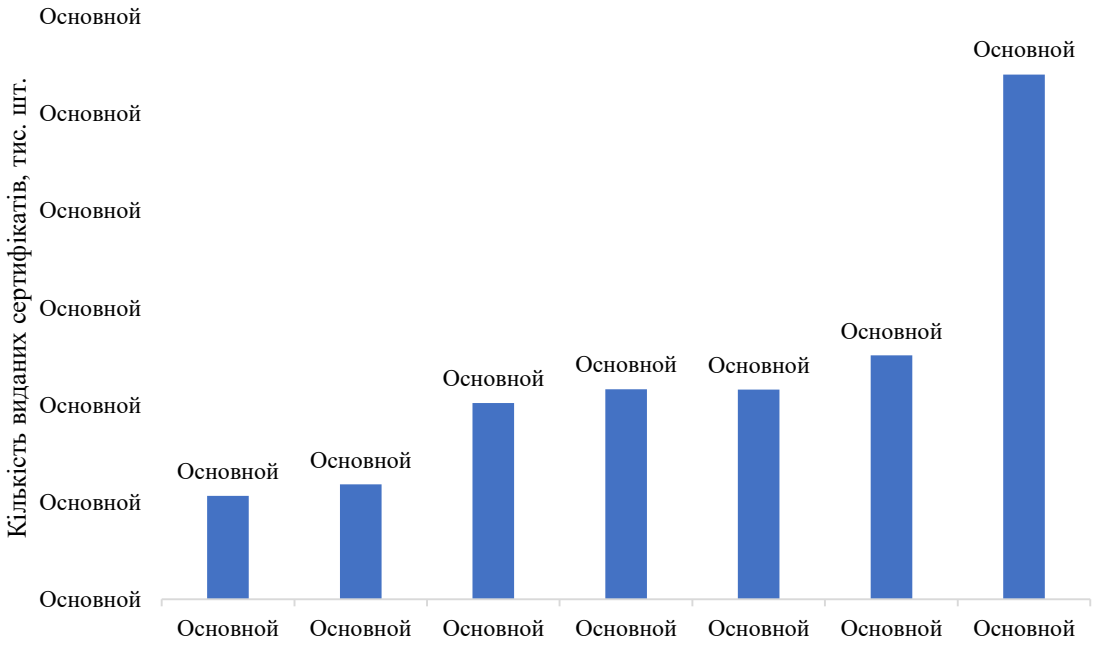

Рис. 2.3. Кількість виданих митницями сертифікатів EUR.1 протягом 2016-2022 рр.

Джерело: [10].

Аналіз щорічних тенденцій дозволяє стверджувати, що у 2022 році відбулося найбільше зростання кількості оформлених і виданих сертифікатів митницями – у два рази у порівнянні з попереднім роком.

У 2016 році митницями Держмитслужби було видано 53,1 тис. сертифікатів EUR.1, у 2017 році спостерігалося невелике зростання кількості

виданих сертифікатів – до 59,0 тис., а ось у 2018 році відбулося значне зростання кількості оформлених і виданих сертифікатів – до 100,9 тис. сертифікатів. Протягом 2022 року кількість виданих сертифікатів склала 269,7 тис. [27], що в 5 разів більше кількості виданих сертифікатів у 2016 році.

В розрізі окремих країн світу, найбільшу кількість сертифікатів у 2022 році було видано на товари, експорт яких з України здійснювався на умовах вільної торгівлі до таких держав: Польща – 65632 шт., Румунія – 49645 шт., Угорщина – 22757 шт., Болгарія – 20180 шт., Німеччина – 19715 шт., Литва – 9524 шт., Словаччина – 8608 шт. (рис. 2.4).

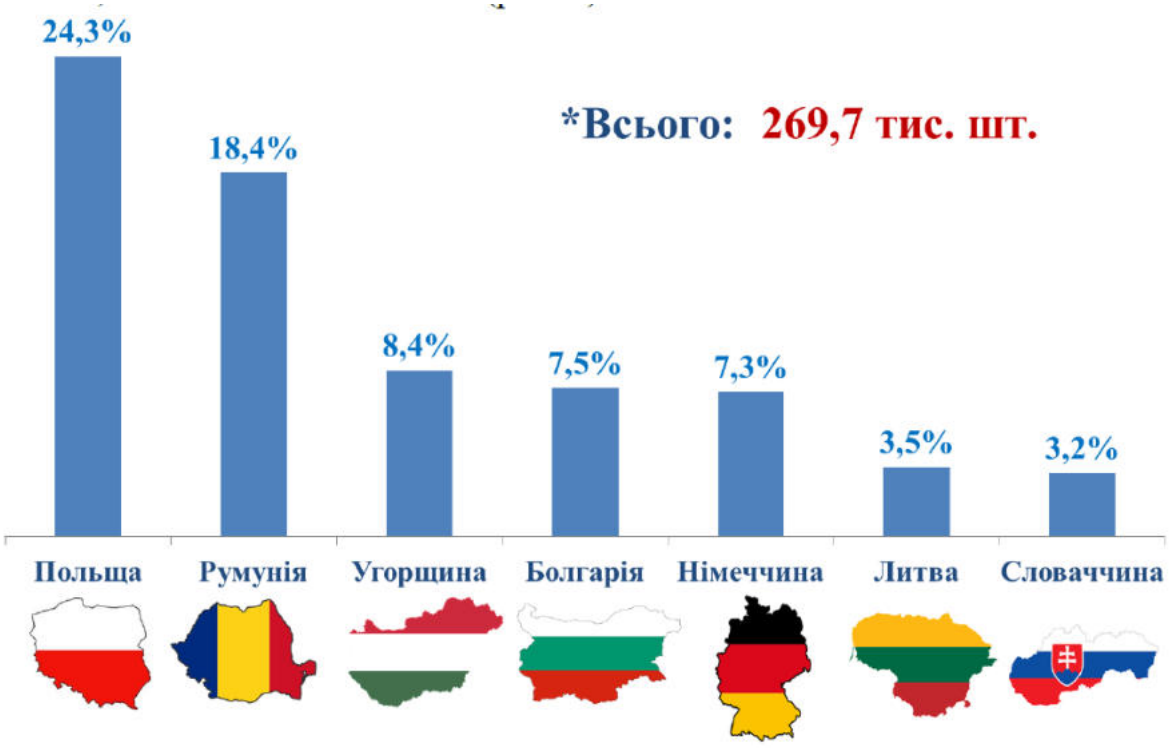

Рис. 2.4. ТОП-7 країн призначення сертифікатів EUR.1, виданих митницями у 2022 році

Джерело: [14].

Таким чином, Держмитслужба забезпечує на постійній основі преференційний доступ товарів з України на ринки держав ЄС, ЄАВТ, Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії, Грузії, Держави Ізраїль та Республіки Чорногорія.

З метою спрощення та прискорення митного оформлення товарів й відповідно до положень міжнародних угод про вільну торгівлю, укладених Україною: з Європейським Союзом, державами Європейської асоціації вільної торгівлі, Грузією, Державою Ізраїль та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, митницями забезпечується адміністрування в Україні інституту уповноважених (схвалених) експортерів, які мають можливість без оформлення сертифікату з перевезення товару форм EUR.1 та/або EUR-MED самостійно декларувати преференційне походження товарів на комерційних документах (інвойсах) [48].

Станом на 01 січня 2023 року в Україні митницями зареєстровано 304 уповноважених (схвалених) експортери, з них 16 було зареєстровано у 2022 році (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Кількість уповноважених (схвалених) експортерів в Україні у 2021-2022 рр.

Джерело: [25-27].

Уповноважений експортер порівняно з іншими експортерами має такі переваги:

– можливість експортером самостійно декларувати українське преференційне походження товарів на комерційних документах без оформлення сертифіката EUR.1 на кожну партію товарів та залучення митниці;

– спрощення процедури підтвердження експортерами преференційного походження українських товарів на комерційних/товаросупровідних документах;

– необмежений строк дії статусу уповноваженого експортера;

– підтримка та прискорення процедури експорту товарів українського походження на ринку країн ЄС;

– пільговий режим оподаткування товарів українського походження в країнах ЄС.

Дані щодо динаміки загальної суми тарифних преференцій на імпорт наведені в табл. 2.3 Аналіз представлених даних показує, що в аналізованому періоді найбільша сума тарифних преференцій фіксувалася у 2021 році (25,5 млрд грн); у 2022 р. зазначений показник суттєво знизився – на 92,2%.

Таблиця 2.3

Тарифні преференції на імпорт у 2018-2022 рр.

Рік	2018	2019	2021	2022
Сума, млрд грн	0,54	0,68	25,5	2,0

Джерело: [24-27].

Станом на 2022 рік Україною укладено 24 угоди про вільну торгівлю з 49 країнами [27].

2.2. Порядок митного контролю країни походження товарів

Визначення країни походження товарів, що переміщуються через митний кордон України, є одним з найважливіших завдань під час проведення митного контролю [9, 12, 32, 67]. Від правильності визначення країни походження

залежить розмір нарахованого мита, а отже – обсяг бюджетних надходжень. Тобто зазначене питання є одним з найбільш актуальних під час декларування і митного контролю.

Порядок документального підтвердження країни походження товару визначено правилами (протоколами) походження, які є невід'ємною частиною угод про вільну торгівлю.

У межах Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [67] умови документального підтвердження походження товарів визначаються відповідно до Доповнення I і відповідних положень Доповнення II до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження.

Статтею 24 «Подання підтвердження походження» Доповнення I встановлено, що підтвердження походження повинні подаватися до митних органів Договірної сторони-імпортера згідно з чинним порядком цієї країни.

Аналогічні вимоги містяться в угодах про вільну торгівлю, укладених Україною з країнами ЄАВТ, Чорногорією, Північною Македонією, Канадою, зокрема, у:

– статті 26 Додатка IV «Протокол про правила визначення походження (про який ідеться в статті 2.2)» до Угоди про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ від 24 червня 2010 р.;

– статті 25 Додатка II «Правила визначення походження та методи адміністративного співробітництва» до Угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії від 18 листопада 2011 р.;

– статті 21 Протоколу С «Про визначення правил країни походження товарів та методи адміністративного співробітництва» Угоди про вільну торгівлю між Республікою Македонія та Україною від 18 січня 2001 р.;

– статті 3.16 «Підтвердження транзиту через країну, що не є Стороною» частини С «Процедури визначення походження» Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою від 11 липня 2016 р.

Контроль за правильністю визначення країни походження товарів поділяється на контроль під час та контроль після процедури митного оформлення і є визначеним законодавчо алгоритмом взаємодії з суб'єктом ЗЕД [9]. Якщо інформація про задекларовану країну походження не підтверджується, то результати контролю оформлюються рішенням про визначення країни походження, в якому зазначається остання або ж та, що її виявив митний орган, або ж у відповідній графі документа проставляється як «невідома».

Порядок підтвердження країни походження товару визначає ст. 42 Митного кодексу України. Під час перетину товаром митного кордону України країна його походження в обов'язковому порядку заявляється (декларується) митному органу шляхом зазначення в митній декларації назви країни походження товару та інформації про сертифікат про походження товару [36]:

– на товари, до яких залежно від їх країни походження застосовуються кількісні обмеження (квоти) або заходи, вжиті органами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в межах повноважень, визначених законами України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», «Про зовнішньоекономічну діяльність»;

– якщо митним органом встановлено, що товар походить з країни, товари якої заборонені до переміщення через митний кордон України згідно із законодавством України;

– якщо для цілей визначення країни походження товару це передбачено законами України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Документи, які підтверджують країну походження товару, не вимагаються в разі, якщо:

1) товари, що переміщуються через митний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню відповідно до Митного кодексу України;

2) товари ввозяться громадянами;

3) товари ввозяться на митну територію України в режимі тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування;

4) товари переміщуються митною територією України в режимі транзиту;

5) це передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

6) через митний кордон України переміщуються зразки флори, фауни, ґрунтів, каміння тощо для наукових досліджень, відібрані на об'єктах України, розташованих у полярних регіонах або на островах у нейтральних водах Світового океану, що становлять науковий інтерес для України.

Перевірка документів, що підтверджують країну походження товару, після завершення митного оформлення здійснюється відповідно до ст. 43 Митного кодексу України [36].

У разі виникнення сумнівів щодо дійсності документів про походження товару та/або правильності відомостей, що в них містяться, зокрема щодо відомостей про країну походження товару, митний орган може перевірити факт видачі сертифіката та/або його зміст на веб-сайті компетентного органу (організації), що видав сертифікат, або звернутися у паперовій або електронній формі до такого компетентного органу (організації) із запитом про проведення перевірки автентичності документа про походження товару та відповідності походження товару правилам походження, встановленим Митним кодексом України.

Запит про проведення перевірки повинен містити виклад обставин, що дали підстави для сумнівів щодо достовірності задекларованої країни походження товару, посилання на правила щодо визначення походження товарів, що застосовуються в Україні, а також іншу необхідну інформацію.

До запиту додається оригінал документа, що підлягає перевірці, або його копія, а також у разі необхідності інші документи та відомості, що можуть сприяти проведенню перевірки.

Запит про проведення перевірки надсилається протягом 1095 днів з дня подання документа про походження товару, крім випадків, якщо така перевірка ініціюється у зв'язку з кримінальним провадженням.

Верифікація (перевірка достовірності) сертифікатів і декларацій про походження товару з України здійснюється митними органами в порядку [46], встановленому Кабінетом Міністрів України. На рис. 2.6 наведено інформацію щодо кількості перевірених документів про походження товарів з України за запитами митних органів іноземних держав протягом 2021-2022 рр. Як свідчить аналіз наведених даних, у 2022 р. загальна кількість перевірених документів знизилася на 32,8 %.

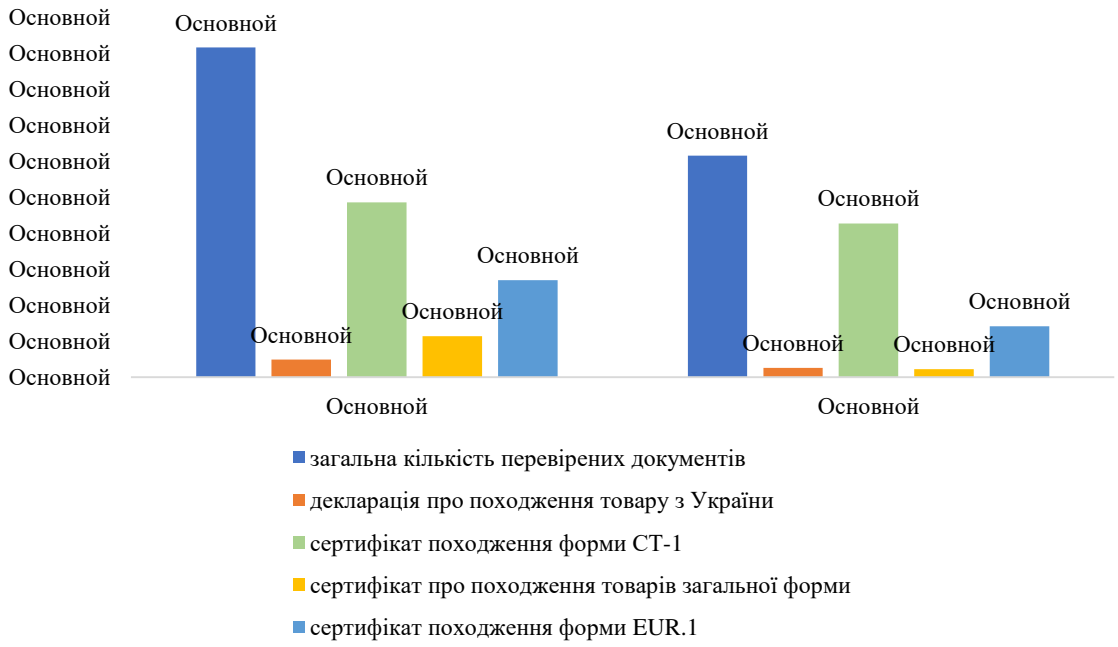

Рис. 2.6. Верифікація документів про походження товарів з України за запитами митних органів іноземних держав протягом 2021-2022 рр.

Джерело: [25, 27].

Компетентний орган (організація), уповноважений видавати сертифікати про походження товару з України, підприємства-виробники та/або експортери товару, які оформили декларації про походження товару з України, зобов'язані за запитом митних органів безоплатно надавати їм інформацію, пов'язану з

видачею сертифікатів або оформленням декларацій, необхідну для здійснення їх верифікації [36].

З метою встановлення достовірності даних, зазначених у сертифікаті і декларації про походження товару з України, митні органи можуть затребувати та отримувати від підприємств-виробників та/або експортерів товару, які одержали від уповноваженого органу сертифікат про походження товару з України або оформили декларацію про походження товару з України, документацію, необхідну для перевірки даних, зазначених у такому сертифікаті або декларації, а також здійснювати безпосередньо на підприємствах перевірку виробництва товару та первинної документації, пов'язаної з таким виробництвом, у порядку, встановленому законом [36].

З метою встановлення достовірності даних, зазначених у сертифікаті і декларації про походження товару з України, митні органи можуть проводити дослідження (аналіз, експертизу) проб (зразків) такого товару у порядку, встановленому Митним кодексом України [36].

Наказом МФУ від 31.07.2015 р. № 684 «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» передбачено, що при митному контролі та митному оформленні товарів і транспортних засобів перелік окремих митних формальностей формується за результатами застосування системи управління ризиками за допомогою інформаційних технологій, а також доповнюється та коригується митницею за результатами проведення комбінованого та (або) неавтоматизованого контролю на підставі оцінки ризику відповідно до документальних профілів ризику, орієнтувань, переліків індикаторів ризику, методичних рекомендацій, у тому числі за результатами аналізу поданих для митного контролю документів, відомостей, результатів застосування технічних засобів митного контролю, а також на підставі вимог нормативно-правових актів, що регулюють порядок проведення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів.

Враховуючи, що Класифікатор митних формальностей включає понад 50 позицій [29, 33], «важливим під час контролю достовірності декларування товарів є прийняття рішення про виконання найбільш оптимальних митних формальностей залежно від виявлених ризиків щодо достовірності декларування відомостей про товари, зокрема митної вартості, коду класифікації згідно з УКТ ЗЕД, країни походження, кількості, виду та найменування товару. Водночас із метою виявлення фактів (ризиків), які вказують на ймовірність порушення митного законодавства, при виборі митних формальностей також потрібно аналізувати сукупність показників зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання, серед яких – дані про вид та тривалість здійснення діяльності, дані про країну експортера/імпортера товарів, ціну, вид, кількість, вагу, маршрут та спосіб транспортування товару, інформація митної статистики та ін.».

У разі виявлення фактів, що свідчать про ймовірність недостовірного декларування країни походження товарів пріоритетними та доцільними митними формальностями мають бути [33]: «уточнення даних та відомостей при перевірці декларації та інших документів, що підтверджують країну походження товарів, детальний фізичний огляд відомостей на етикетках та в інструкціях товару, відомостей про кодування товару, за необхідності взяття зразків товарів для проведення експертизи з метою визначення країни походження товару, направлення запитів щодо проведення перевірки документів про країну походження товару чи надання додаткових відомостей (після митного оформлення), прийняття рішення про проведення (після митного оформлення) документальної перевірки суб'єкта ЗЕД щодо правильності визначення країни походження товару» – рис. 2.7.

«Вибір пріоритетних та найдоцільніших митних формальностей здійснюється на основі результатів автоматизованої системи управління ризиками, а також аналізу показників зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання та залежить від виявлених фактів, що свідчать про ймовірність недостовірного декларування відомостей про товари. Разом з тим,

виконання окремих видів митних формальностей за їх функціональним призначенням під час митного оформлення можна замінити на аналогічні митні формальності, що можуть виконуватися після митного оформлення та випуску товарів у вільний обіг» [33].

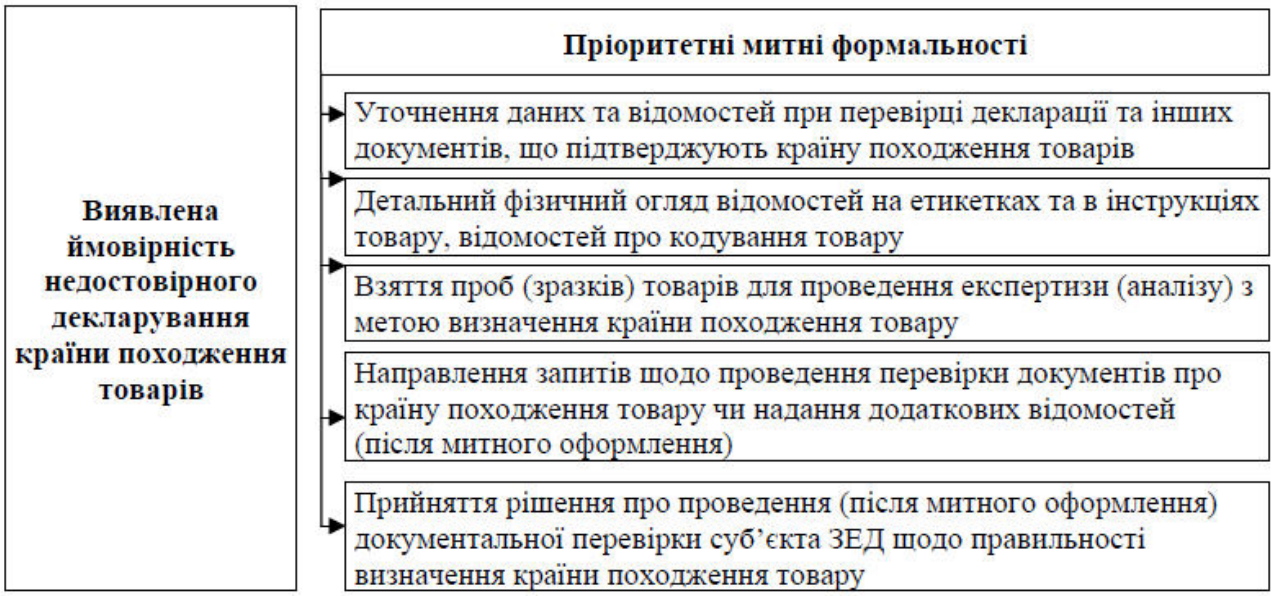

Рис. 2.7. Пріоритетні митні формальності у разі виявлення фактів, що свідчать про ймовірність недостовірного декларування країни походження товарів

Джерело: [33].

Отже, контроль за правильністю визначення країни походження товарів проводиться з метою застосування об'єктивного рівня митно-тарифного навантаження на імпортовані товари з боку митних органів. За своєю регулятивною сутністю «контроль за правильністю країни походження – це комплекс заходів в основному з приводу документальної верифікації (через підтвердження дійсності та справжності сертифікатів про походження) та перевірки належного рівня переробки на відповідність тому походженню, що зазначається під час декларування і спрямовує товар у відповідний режим тарифного оподаткування» [9, 12].

Листом Державної митної служби України від 02.07.2021 р. № 08-1.4/15-03/7/6496 визначено стандартний алгоритм дій працівників митниці при

перевірці документів про преференційне походження товару, підготовлений з урахуванням Пояснень Комісії ЄС (2007/С83/01 від 17.04.2007) [53]. Зокрема в документі зазначається наступне.

1. При митному оформленні товарів із застосуванням тарифних преференцій підлягають перевірці документи про преференційне походження товару (сертифікат з перевезення товару EUR.1 або декларація походження (інвойс)) за умови обґрунтованих сумнівів у їх достовірності, а саме у таких випадках:

1.1) маркування на продукції/пакувальній тарі або на інших супровідних документах свідчить про інше походження товару, ніж зазначено в документі про преференційне походження товару;

1.2) дата декларування експортером відомостей про країну походження товару в графі 12 сертифіката з перевезення товару EUR.1 пізніше дати його видачі, зазначеної у графі 11 цього сертифіката;

1.3) код товарної номенклатури на рівні товарної позиції (чотири знаки) у межах товарної групи (два знаки) Гармонізованої системи опису та кодування товарів, зазначений у сертифікаті з перевезення товару EUR.1 або декларації походження (інвойс), відрізняється від коду, заявленого декларантом в митній декларації, за умови зміни правила походження до товару.

1.4) дата складання інвойсу (рахунку), зазначеного у графі 10 сертифіката з перевезення товару EUR.1, пізніше дати його видачі (графа 11 сертифіката).

2. Під час митного оформлення призупиняються тарифні преференції до отримання результатів перевірки достовірності сертифіката з перевезення товару EUR.1 або декларації походження (інвойс) у таких випадках:

2.1) проставлений у сертифікаті з перевезення товару EUR.1 відбиток печатки посадової особи митниці не дає змогу ідентифікувати (не чіткий) із зразком відбитка печатки, доведеного до митниць Держмитслужби (пункт 1 статті 31 Доповнення I Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження (Доповнення I);

2.2) сертифікат з перевезення товару EUR.1 видано експортеру товарів, походження яких не підтверджено митними органами країни експорту за запитом Держмитслужби і в подальшому експортує такі ідентичні товари (за тим же кодом згідно з УКТЗЕД, або за тим же кодом згідно з УКТЗЕД та описом та/або маркою та/або артикулом тощо) із сертифікатом з перевезення товару EUR.1 (до ідентичних товарів також відносяться вживані транспортні засоби товарних позицій 8701, 8702, 8703, 8704, 8705, 8716 згідно з УКТЗЕД незалежно від їх коду згідно з УКТЗЕД);

2.3) громадянами подано сертифікат з перевезення товару EUR.1 або декларацію походження (інвойс) на вживані транспортні засоби товарних позицій 8701, 8702, 8703, 8704, 8705, 8716 згідно з УКТЗЕД, крім випадків подання сертифіката з перевезення товару EUR.1, виданого експортеру товарів, преференційне походження яких підтверджено митними органами країни експорту за запитом Держмитслужби за попередніми поставками;

2.4) підприємствами подано декларацію походження (інвойс) на вживані транспортні засоби товарних позицій 8701, 8702, 8703, 8704, 8705, 8716 згідно з УКТЗЕД;

2.5) сертифікат з перевезення товару EUR.1 або декларація походження (інвойс) подані підприємствами або громадянами, якими у попередній період здійснено поставку ідентичних товарів (за тим же кодом згідно з УКТЗЕД та описом, маркою, артикулом тощо) (до ідентичних товарів також відносяться вживані транспортні засоби товарних позицій 8701, 8702, 8703, 8704, 8705, 8716 згідно з УКТЗЕД незалежно від їх коду згідно з УКТЗЕД) від іншого експортера з непідтвердженим преференційним походженням за результатами перевірки, проведеної митними органами країни експорту за запитом Держмитслужби.

3. Без здійснення верифікації (перевірки достовірності) під час митного оформлення для цілей застосування тарифних преференцій вважаються непридатними сертифікати з перевезення товару EUR.1 або декларації походження (інвойс) з технічних причин у таких випадках:

3.1) бланк наданого сертифіката з перевезення товару EUR.1 (далі - сертифікат) не відповідає зразку бланку, наведеному у додатку IIIa до Доповнення I (істотна різниця у розмірі чи кольорі, відсутній номер сертифіката, сертифікат заповнений мовою, що не є однією з офіційних мов угод про вільну торгівлю); водночас, як виняток із правил, графа 11 сертифіката може бути розділена на дві частини для проставлення печатки митного органу країни експорту;

3.2) не заповнено одну або декілька з обов'язкових граф сертифіката (наприклад, графа 4);

3.3) відсутній відбиток печатки митниці у сертифікаті (графа 11);

3.4) у графах 2 та 4 сертифіката зазначено відомості про країну (групу країн), яка не є учасником угоди про вільну торгівлю;

3.5) граничний термін дії сертифіката/декларації походження (інвойс) сплинув, за винятком випадків, наведених у пункті 3 статті 23 Доповнення I;

3.6) проставлений у сертифікаті з перевезення товару EUR.1 відбиток печатки посадової особи митниці відрізняється від зразку відбитка печатки, доведеного до митниць Держмитслужби (пункт 1 статті 31 Доповнення I);

3.7) декларація походження (інвойс) не засвідчена експортером, за винятком декларацій походження (інвойс), складених уповноваженими (затвердженими) експортерами (пункт 7 статті 21 Доповнення I);

3.8) структура номера авторизації уповноваженого (затвердженого) експортера не відповідає структурі номера (різниця у кількості літер та/або цифр), доведеного до митниць Держмитслужби (пункт 3 статті 22 Доповнення I);

3.9) декларацію походження (інвойс) уповноваженого (затвердженого) експортера складено експортером товарів, номер авторизації якого(их) не підтверджено митними органами країни експорту за запитом Держмитслужби;

3.10) сертифікат/декларацію походження (інвойс) видано/складено експортеру(ом) товарів, преференційне походження яких не підтверджено митними органами країни експорту за запитом Держмитслужби і в подальшому

експортує такі ідентичні товари (за тим же кодом згідно з УКТЗЕД, або за тим же кодом згідно з УКТЗЕД та описом та/або маркою та/або артикулом тощо) з декларацією походження (інвойс) (до ідентичних товарів також відносяться вживані транспортні засоби товарних позицій 8701, 8702, 8703, 8704, 8705, 8716 згідно з УКТЗЕД незалежно від їх коду згідно з УКТЗЕД);

3.11) код товарної номенклатури на рівні товарної групи (два знаки) Гармонізованої системи опису та кодування товарів, зазначений у сертифікаті з перевезення товару EUR.1 або декларації походження (інвойс), відрізняється від коду, заявленого декларантом у митній декларації, за умови зміни правила походження до товару;

3.12) текст декларації походження (інвойс) не відповідає мовній версії, наведеній у Додатку IVa Доповнення I;

3.13) до граф 8 та 9 сертифіката з перевезення товару EUR.1 внесені виправлення/дописування, які не засвідчені відбитком печатки митниці експорту (виправлення/дописування можуть бути засвідчені відбитком печатки митниці, який відрізняється від відбитка печатки, проставленого у графі 11 цього сертифіката);

3.14) у випадку подання декларації походження (інвойс) відсутня при декларуванні в товаросупровідних документах інформація щодо виробника та торговельної марки товару.

Інформація за пунктами 2.2, 2.3, 2.5, 3.9, 3.10 зазначеного Алгоритму розміщена в інформаційній базі даних системи управління ризиками митних органів.

Важливо зробити наголос на тому, що контролюючи правильність декларування країни походження товарів, митниці також забезпечують додаткові надходження до державного бюджету, тобто неврахування цього ризику має фіскальне значення. Так, у 2022 р. додаткові надходження від контролю за правильністю декларування країни походження товару склали 394,6 млн грн, що на 69,7 млн грн (15 %) менше ніж за аналогічний період 2021 р. (2021 р. – 464,3 млн грн) – рис. 2.8.

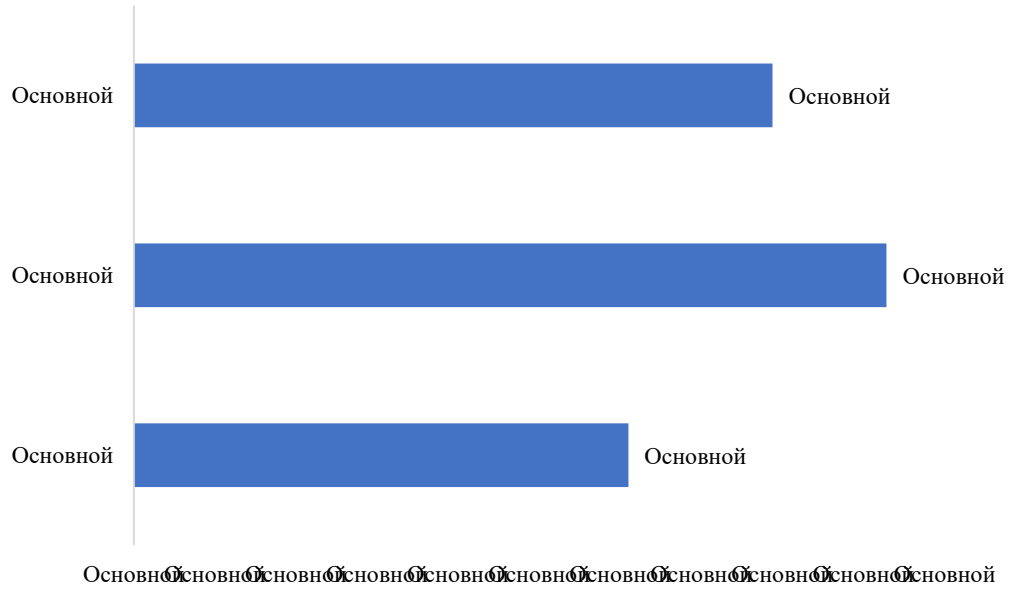

Рис. 2.8. Динаміка додаткових надходжень від контролю за правильністю декларування країни походження товару за 2020-2022 рр., млн. грн.

Джерело: [25-27].

Інформація щодо кількості перевірених митними органами зарубіжних країн преференційних документів про походження товару за запитами Держмитслужби наведена на рис. 2.9. Аналіз наведених на рисунку даних свідчить, що у 2021-2022 рр. частка документів, щодо яких преференційний статус походження товарів не підтвердився в результаті перевірки, значно зросла і становила 80,4 % у 2021 р. і 73,4% – у 2022 р. (для порівняння, у 2020 р. цей показник складав 49,2%).

Дані щодо суми платежів, що підлягали сплаті в результаті проведеної перевірки, наведені на рис. 2.10.

Причиною зростаючого обсягу сума платежів, що підлягає сплаті в результаті перевірки, з одного боку, може бути зростання випадків шахрайства з документами, з іншого – підвищення ефективності роботи митних органів та удосконалення процедури перевірки.

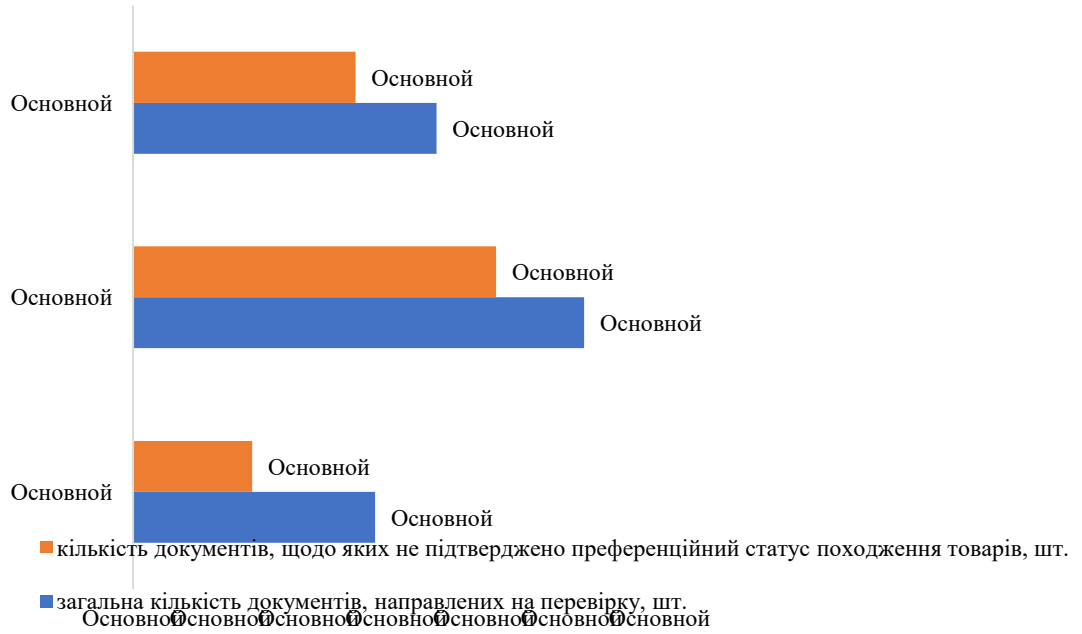

Рис. 2.9. Кількість перевірених митними органами зарубіжних країн преференційних документів про походження товару за запитами Держмитслужби у 2020-2022 рр.

Джерело: [25-27].

2.3. Аналіз роботи з Хмельницької митниці ДМС України щодо контролю країни походження товару

Відповідно до Положення про Хмельницьку митницю, затвердженого наказом Державної митної служби України №489 від 20.10.2020, зоною діяльності Хмельницької митниці є територія Хмельницької області. Безпосередньо як територіальний орган Хмельницька митниця розпочала свою роботу з 01.07.2021 р.

Основні показники роботи Хмельницької митниці в частині визначення країни походження товарі в період 01.07.2021-31.10.2023 рр. наведено в таблиці 2.4.

Додаткові надходження отримано, головним чином. За рахунок самостійної сплати суб’єктами ЗЕД митних платежів під час митного оформлення без застосування преференційного режиму вільної торгівлі відповідно до Угод про вільну торгівлю, укладених Україною з іншими

країнами (у зв'язку із відсутністю оригіналів, наявністю помилок при заповненні документів, підтверджуючих преференційне походження).

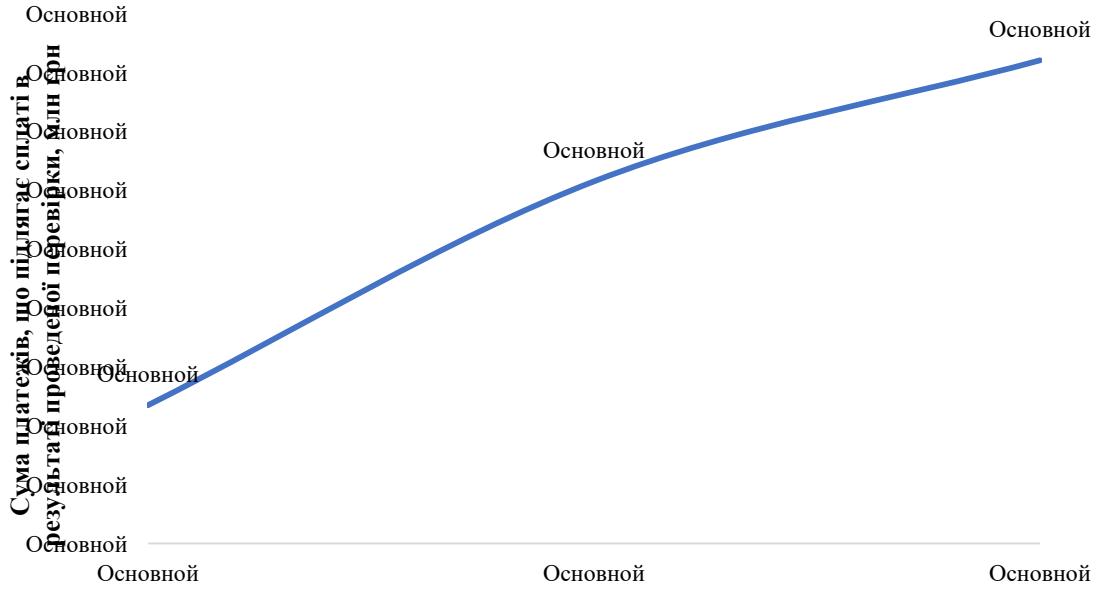

Рис. 2.10. Сума платежів, що підлягала сплаті в результаті перевірки митними органами зарубіжних країн преференційних документів про походження товару, млн грн

Джерело: [25-27].

Щодо *режиму вільної торгівлі з країнами СНД (преференція 400, 401)*: протягом липня-грудня 2021 року до митного оформлення надано 450 сертифікатів форми СТ-1. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угод про вільну торгівлю при митному оформленні склала 34670,04 тис. грн. З метою підтвердження факту видачі сертифікатів та виконання критерію походження товарів направлено запити по 1 сертифікату СТ-1 до уповноважених органів білорусі. Факт видачі сертифіката підтверджено.

Протягом 2022 року до митного оформлення надано 370 сертифікатів форми СТ-1. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угод про вільну торгівлю при митному оформленні склала 35561,28 тис. грн.

Таблиця 2.4

Показники роботи Хмельницької митниці в частині визначення країни походження товарі в період 01.07.2021-31.10.2023 рр.

Показники	липень-грудень 2021	2022	січень-жовтень 2023
Кількість поданих до митного оформлення (режим ІМ40) документів про преференційне походження товарів (сертифікати СТ-1, EUR.1, декларації-інвойс), шт.	3524	5192	5658
Кількість документів про походження товарів, направлених митницею на перевірку, шт.	24	13	20
Кількість документів, які за результатами перевірки, проведеної за запитами митниці, не визнано такими, що підтверджують країну походження, шт.	12	2	0
Кількість карток відмови, оформлених з причин визначення країни походження товару	17	26	11
Сума додаткових надходжень за результатами перевірки правильності визначення товарів в рамках Угод про вільну торгівлю, тис. грн.	1672,7	8191,02	6858,25
Сума додаткових надходжень за результатами перевірок після митного оформлення, тис. грн.	27,54	273,88	0,4
Сума додаткових надходжень в результаті декларування країни походження товару невідомою, тис. грн.	83,69	29,88	0,00
Доплачено внаслідок надання карток відмови, тис. грн.	1155,24	881,01	189,56
Загальна сума додаткових надходжень за результатами контролю за країною походження товарів, тис. грн.	**3701,42**	**9375,79**	**7048,21**
Кількість сертифікатів та декларацій про походження товару з України, перевірених митницею за запитами Держмитслужби (верифікація)	20	22	18
Кількість виданих Хмельницькою митницею сертифікатів з перевезення товарів EUR.1	2077	12516	13126

Джерело: [Додаток Г].

В режимі вільної торгівлі з країнами СНД (преференція 400) протягом січня-жовтня 2023 року до митного оформлення подано 63 сертифікати форми СТ-1. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування угод про вильну торгівлю при митному оформленні склала 10376,25 тис. грн. З метою підтвердження факту видачі сертифікатів та виконання критерію походження товарів направлено запити по 4 сертифікатах СТ-1 до уповноважених органів

Молдови та Азербайджану. Факт видачі сертифіката та критерій походження товарів підтверджено.

Протягом січня-жовтня 2023 року в режимі вільної торгівлі з Грузією (преференція 401) до митного оформлення надано 27 сертифікатів форми EUR.1. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угоди про вільну торгівлю при митному оформленні склала 3956,43 тис. грн.

В *режимі вільної торгівлі з державами ЄАВТ (преференція 403)* за 2022 р. оформлено 6 митних декларацій. Сума умовно нарахованого мита склала 245,25 тис. грн. з метою підтвердження факту видачі та підтвердження преференційного походження товару направлено 1 сертифікат з перевезення товару EUR.1 до Норвегії. За результатами перевірки надійшло повідомлення про підтвердження автентичності документа.

Протягом січня-жовтня 2023 р. оформлено 10 МД. Сума умовно нарахованого мита склала 371,92 тис. грн.

В *режимі вільної торгівлі з країнами ЄС (преференція 410)* за липень-грудень 2021 р. оформлено 3045 митних декларацій (Польща, Німеччина, Данія, Австрія, Італія, Нідерланди, Словаччина та ін.) із застосуванням режиму вільної торгівлі з країнами ЄМ. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угод про вільну торгівлю при митному оформленні склала 109165,77 тис. грн.

З метою підтвердження факту та підтвердження преференційного походження товарів направлено 23 документи про походження товарів до Польщі та Данії. На запити отримано відповіді, відповідно до яких, за 11 документами про походження товарів преференційний статус підтверджено, за 12 – не підтверджено.

Протягом 2022 року в режимі вільної торгівлі з ЄС оформлено 4800 митних декларацій (Польща, Німеччина, Данія, Австрія, Італія, Нідерланди, Словаччина та ін.) із застосуванням режиму вільної торгівлі з країнами ЄС. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угод рол вільну торгівлю при митному оформленні склала 237322,37 тис. грн.

З метою підтвердження факту видачі та підтвердження преференційного походження товарів направлено 13 документів про походження товарів до Польщі, Франції, Нідерландів. Згідно запитів, за 5 сертифікатами преференційний статус підтверджено; за 2 – не підтверджено; за рештою – відповідь не надійшла.

Протягом січня-жовтня 2023 р. оформлено 5544 митні декларації в режимі вільної торгівлі з країнами ЄС. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угод про вільну торгівлю при митному оформленні склала 2604458,15 тис. грн.

Таблиця 2.5

Кількість сертифікатів з перевезення товару форми EUR.1, оформлених Хмельницькою митницею протягом 01.07.2021-31.10.2023 рр.

Показники	**липень-грудень 2021**	**2022**	**січень-жовтень 2023**
Оформлено сертифікатів всього	2077	12516	13126
в тому числі:			
до країн ЄС (Польща, Німеччина, Румунія, Австрія, Італія та ін.)	1947	12370	12956
до країн ЄАВТ (Швейцарія, Норвегія);	4	4	67
до Чорногорії	4	8	6
до Ізраїлю	27	30	2
до Великобританії	95	104	77
до Молдови	–	–	1
до Македонії	–	–	1

Джерело: [Додаток Г].

З метою підтвердження факту видачі документів та підтвердження преференційного походження направлено 14 документів про походження товарів до Польщі, Франції, Болгарії, Угорщини. За 4 документами преференційний статус підтверджено, за рештою запитів – відповідь не надійшла.

В *режимі вільної торгівлі з Великобританією (преференція 424)* протягом липня-грудня 2021 року оформлено 29 митних декларацій; сума умовно

нарахованого мита на підставі застосування умов угоди про вільну торгівлю при митному оформленні склала 819,78 тис. грн.

Протягом 2022 року оформлено 16 МД із застосуванням режиму вільної торгівлі з Великобританією. Сума умовно нарахованого мита склала 198,46 тис. грн.

В період січня-жовтня 2023 р. оформлено 14 МД; сума умовно нарахованого мита склала 74,38 тис. грн.

Інформація про кількість оформлених сертифікатів протягом досліджуваного періоду наведена в таблиці 2.5.

У період 01.07.2021-31.10.2023 рр. Хмельницькою митницею надано статус уповноваженого (схваленого) експортера 4 підприємствам.

РОЗДІЛ 3
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ

3.1. Аналіз ризиків під час контролю правильності визначення країни походження товарів

Робота з аналізу, виявлення та оцінки ризиків здійснюється посадовою особою митного органу, що провадить контроль за правильністю визначення походження товарів у разі, якщо задекларована країна походження містить фіскальні ризики, до яких належать:

– застосування преференцій на умовах угод про вільну торгівлю;

– оподаткування товарів, на які встановлено диференційовані ставки мита Митного тарифу України;

– оподаткування товарів особливими видами мита.

Документи, що підтверджують країну походження товарів (преференційне та непреференційне походження), зазначено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Документи, що підтверджують країну походження товарів

Походження товарів	Підтверджувальні документи
Непреференційне	Сертифікат про походження товару, засвідчена декларація про походження товару, декларація про походження товару, сертифікат про регіональне найменування товару.
Преференційне	Сертифікат про походження форми СТ-1, сертифікат форми EUR.1, сертифікат форми У-1, декларація-інвойс.

Джерело: [34].

Джерелом інформації для постмитної перевірки є відомості, внесені декларантом до граф митної декларації у частині, що належить до визначення країни походження товарів, та перевірки відомостей, що містяться у

документах про походження товарів, поданих разом із митною декларацією [34, 63].

До індикаторів ризику у відомостях, що містяться в документах про походження товарів, можуть бути віднесені [34, 63]:

– наявність підчисток, а також виправлень та (або) доповнень, не засвідчених у встановленому порядку;

– проставлені в сертифікаті про преференційне походження відбитки печаток та (або) підписи осіб, а також зазначені адреси органів, уповноважених засвідчувати й видавати сертифікати, не відповідають інформації, наявній в органах доходів і зборів;

– відомості про країну походження товарів, вказані в документах про походження товарів, що не відповідають відомостям, зазначеним в інших документах, поданих до митного оформлення, або не дають змогу провести однозначну ідентифікацію товару стосовно декларованого;

– бланк та форма наданого документа про преференційне походження товарів не відповідає зразкам, наявним в органам доходів і зборів;

– не зазначена дата видачі або оформлення в документах про походження товару, відсутній реєстраційний номер сертифіката про преференційне походження;

– декларація про походження товару або декларація-інвойс (за винятком декларації, оформленої уповноваженим (схваленим) експортером) не підписана експортером;

– декларація-інвойс про преференційне походження оформлена експортером, який не має статусу уповноваженого (схваленого), якщо загальна фактурна вартість товарів перевищує 6000 євро;

– не заповнена графа сертифіката про преференційне походження товарів, яка обов’язкова для заповнення відповідно до вимог угод про вільну торгівлю;

– фактична кількість товару, зазначена в митній декларації, перевищує кількісні характеристики товару, вказані в документах про походження товарів

(показник (відсоток) похибки ваги товару, визначеної відповідною угодою про вільну торгівлю);

– закінчився строк дії документа про преференційне походження товарів для цілей надання режиму вільної торгівлі;

– документ про походження товарів подано до митного контролю та оформлення особою, внесеною до переліку підприємств-резидентів, якою при декларуванні товарів подавались документи про походження товарів, визнані за результатами перевірки підробленими (фальсифікованими);

– документ про преференційне походження товарів може бути не визнано дійсним органами доходів і зборів для цілей надання товарам режиму вільної торгівлі у випадках, визначених відповідною угодою про вільну торгівлю.

Додатково під час робіт з аналізу, виявлення та оцінки ризиків можуть використовуватися такі джерела інформації [34]:

– спеціалізовані програмно-інформаційні комплекси Єдиної автоматизованої інформаційної системи Держмитслужби;

– інформація, отримана від компетентних органів та митних адміністрацій зарубіжних країн за результатами перевірки автентичності документів про походження товарів, які подавалися під час митного контролю та оформлення товару;

– інформація, отримана за результатами здійснення митного контролю, в тому числі за результатами проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства з питань державної митної справи;

– узагальнена інформація про здійснення митними органами перевірки країни походження товару на умовах угод про вільну торгівлю;

– інформація, отримана з мережі «Інтернет» за результатами перевірки автентичності електронних сертифікатів про непреференційне походження.

Якщо в документах про походження товару та в інших документах, що по-даються для здійснення митного контролю та митного оформлення, є розбіжності у відомостях про країну походження товару або митним органом виявлено інші відомості про країну походження товару, ніж ті, що зазначені у

митній декларації, декларант або уповноважена ним особа має право надати органу доходів і зборів для підтвердження відомостей про заявлену країну походження товару додаткові відомості [36].

Додатковими відомостями про країну походження товару є [36]: «відомості, що містяться в товарних накладних, пакувальних листах, відвантажувальних специфікаціях, сертифікатах (відповідності, якості, фітосанітарних, ветеринарних тощо), митній декларації країни експорту, паспортах, технічній документації, висновках-експертизах відповідних органів, інших матеріалах, що можуть бути використані для підтвердження країни походження товару».

За результатами розгляду додаткових відомостей про країну походження товарів [63] посадовою особою вноситься відповідна відмітка до АСМО «Інспектор» (у разі позитивного виконання митної формальності) або оформлюється картка відмови в прийнятті митної декларації, митному оформленні, випуску чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Робота посадових осіб з аналізу, виявлення та оцінки ризиків після випуску товарів відповідно до обраного митного режиму здійснюється шляхом [34]:

1) направлення запиту до вповноваженого органу, що засвідчив сертифікат, або до компетентних органів країни походження товару з мотивованим проханням повідомити додаткові або уточнювальні відомості, у тому числі прохання, пов’язані з простими вибірковими перевірками сертифікатів про преференційне походження товарів відповідно до вимог угод про вільну торгівлю (здійснюється з урахуванням реєстру товарів, за яким органами доходів і зборів здійснено перевірку країни походження товару на умовах угод про вільну торгівлю);

2) направлення пропозицій до територіальних органів ДМСУ щодо проведення документальних перевірок (митний аудит).

Під час аналізу, виявлення та оцінки ризиків посадова особа, яка здійснює контроль за правильністю визначення походження товарів, взаємодіє з підрозділами територіальних органів і центрального апарату ДМСУ, які забезпечують виконання таких функцій митних органів:

– адміністрування митних платежів та митно-тарифного регулювання; протидії митним правопорушенням;

– митного оформлення; митного аудиту;

– інформатизації;

– лабораторних досліджень та експертизи. За необхідності посадова особа, яка здійснює контроль за правильністю визначення походження товарів, має право звернутись до посадових осіб інших територіальних митних органів, у зоні діяльності яких здійснювався митний контроль та митне оформлення товарів. Після випуску товарів у вільний обіг посадова особа, яка здійснює таку роботу, може звернутися у встановленому порядку до відповідних структурних підрозділів ДМС з проєктом запиту до компетентного органу, що видав документ, або до митних адміністрацій зарубіжних країн з метою перевірки достовірності документів про походження товарів, поданих декларантом під час митного оформлення у порядку, встановленому угодами про вільну торгівлю або ст. 45 Митного кодексу України («Перевірка документів, що підтверджують країну походження товару»). При цьому потрібно також дотримуватись установленого порядку направлення до ДМС звернень митниць щодо проведення перевірки сертифікатів про походження товару. Зокрема, звернення щодо проведення перевірки направляються митними органами до ДМС лише у таких випадках:

– якщо є достатні підстави для сумнівів щодо дійсності сертифікатів;

– якщо є достатні підстави для сумнівів у вірогідності даних, наведених у сертифікатах;

– за дорученням ДМС, для проведення вибіркової перевірки.

Звернення щодо проведення перевірки має містити:

– супровідний лист; – інформацію про сертифікати, що направляються на перевірку, та зазначені в них товари у вигляді таблиці за визначеною формою;

– копії сертифікатів, які підлягають перевірці;

– проєкт запиту до відповідного компетентного органу іноземної держави, який обов'язково має містити виклад чітко сформульованих конкретних причин, з приводу яких у митного органу виникли сумніви в дійсності сертифіката або достовірності наведених у ньому даних; перелік конкретних питань, що підлягають з'ясуванню у компетентних органах іноземних держав; бути викладений українською й англійською мовами (аутентичні тексти) чи російською мовою в разі потреби його направлення до колишніх країн СНД. Якщо текст проєкту запиту містить власні назви (назви міст, районів, вулиць, установ, підприємств, організацій, власні імена людей тощо), то їх потрібно наводити мовою оригіналу.

Отже, здійснення постмитного контролю та аудиту країни походження товарів мають безпосередній вплив на процеси регулювання зовнішньоторговельних відносин, особливо щодо отримання законного звільнення від сплати мита й інших податків на зовнішню торгівлю. Механізм дії інструменту застосовується в комплексі з іншими заходами митного впливу, проявляється через дію митного тарифу, становить основу регулятивно-захисного потенціалу митно-тарифних відносин, за умови оптимального застосування є складовою ефективної й безпечної інтеграції національної економіки у світовий економічний простір.

3.2. Шляхи удосконалення митного контролю країни походження товару

Правила визначення країни походження товарів закріплюють широке коло позитивних регуляторних практик, з-поміж яких процедура консультацій між підприємствами та митними органами у випадку виявлення митними органами достатніх підстав для обґрунтованого сумніву у достовірності поданих підприємством відомостях про країну походження товару. Також,

спрощення процедури митного оформлення забезпечується покладенням на митні органи обов’язку самостійно пересвідчитись у дійсності документів про походження товару чи достовірності відомостей, що в них містяться. Повною мірою відповідають засаді пропорційності положення митного законодавства про те, що відмовити у випуску товарів митний орган може, якщо він належним чином обґрунтує походження товарів з країни, товари якої заборонені до переміщення через митний кордон України [21].

Водночас, незрозумілим видається те, що за неможливості достовірно встановити країну походження товарів митний орган приймає рішення про випуск відповідних товарів за умови сплати ввізного мита, у тому числі спеціальних видів мита, за повними ставками, а не, як це передбачено у положеннях законодавства про митну вартість, за умови сплати митних платежів згідно із заявленою країною походження та надання на певний строк забезпечення сплати митних платежів (гарантії, грошової застави тощо) в розмірі, що становить різницю між сумою митних платежів згідно з країною походження товарів, визначеною декларантом, та сумою митних платежів згідно з країною походження товарів, визначеною митним органом.

З метою удосконалення контролю країни походження товару необхідно розвивати систему електронної взаємодії та отримання відомостей про дозвільні документи безпосередньо від уповноважених виконавчих органів України, а не від учасників ЗЕД [28].

Одним з напрямків удосконалення може бути додаткове використання швидких і ефективних методів контролю характеристик товару з метою визначення країни походження (наприклад, інфрачервона спектрометрія), спеціальних технічних засобів, які дозволять спростити і підвищити ефективність митного контролю та вдосконалити митне адміністрування ввезення іноземної продукції в Україну.

Важливою проблемою є наявність різних форм сертифікатів походження, що видаються контролюючими органами. Як правило, у кожного інтеграційного об'єднання є свій бланк сертифіката. При цьому можуть бути

країни, що встановлюють іншу форму сертифікат в рамках двосторонніх угод. Таким чином, одним з напрямків удосконалення у сфері контролю країни походження товару має бути удосконалення механізму міжнародної взаємодії відомств, активне впровадження інформаційних технологій в процеси, пов'язані з сертифікацією походження товарів та підтримка відповідної кваліфікації посадових осіб митних органів.

На думку фахівців із митної справи, для ефективної ідентифікації уповноважених експортерів та оформлених ними декларацій інвойс необхідно інтегрувати українські митниці до відповідних програмно-інформаційних ресурсів компетентних органів зарубіжних країн – учасниць угод про вільну торгівлю з Україною.

Крім того, важливим є підтримання безперервного процесу навчання та підвищення кваліфікації митних інспекторів, оскільки частина проблем, що виникають під час визначення країни походження товарів, пов'язана з людським фактором – недостатня правова культура посадових осіб митних органів, недбалість під час перевірки та оформлення документів призводять до помилок при наданні чи відмові в наданні тарифних преференцій.

Необхідно також:

– розвивати інститут попередніх рішень щодо митного оформлення товару;

– стандартизувати документацію, що подається для митних цілей;

– проводити тренінги, навчальні семінари для працівників;

– обмінюватися досвідом із митними службами держав – членів ЄС;

– посилити санкції та відповідальність для працівників митних органів.

Підсумовуючи можна сказати, що крім вдосконалення методів та процедур контролю країни походження товарів, існує необхідність подальшого вдосконалення митного законодавства, яке регулює питання визначення країни походження товару, а також процедур його практичного використання з метою забезпечення економічної безпеки України

ВИСНОВКИ

Отже, одержані під час підготовки кваліфікаційної роботи результати досліджень дають можливість сформулювати такі основні висновки.

1. Показано, що країна походження товару визначається з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, заборон і/або обмежень щодо переміщення, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі. Також правильне визначення країни походження товарів є основою для уникнення надходження на територію держави контрафактної, неякісної продукції.

2. Встановлено, що нормативно-правові засади визначення країни походження товару пройшли в своєму розвитку досить багато історичних етапів та продовжують удосконалюватися. Сучасна законодавча база України щодо країни походження товару включає цілу низку документів, які постійно доповнюються, удосконалюються та приводяться у відповідність з міжнародним законодавством.

3. Визначено, що для митних цілей існує розподіл на два типи походження товарів: непреференційне і преференційне. Документами, що підтверджують непреференційне походження товару, є: сертифікат про походження товару, засвідчена декларація про походження товару, декларація про походження товару, сертифікат про регіональне найменування товару. Преференційне походження підтверджується сертифікатом про походження форми СТ-1, сертифікатом форми EUR.1, сертифікатом форми У-1, декларацією-інвойс.

4. Встановлено, що уповноваженими на видачу сертифікатів про походження товару з України органами є митниці та Торгово-промислова-палата України. ТПП України видає наступні документи: сертифікат походження загальної форми; сертифікат походження товару форми У-1; сертифікат про походження товару форми СТ-1; сертифікат походження форми

А в рамках Генералізованої системи преференцій (країни США, Японія); сертифікат з перевезення товару EUR.1 для експорту товарів до Республіки Північна Македонія. Митниці видають сертифікати з перевезення (походження) EUR.1 та EUR-MED для товарів, що експортуються до держав ЄС, ЄАВТ, Чорногорії, Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії, Грузії та Держави Ізраїль. Також з'ясовано, що визначення країни походження товарів є одним з найважливіших завдань під час проведення митного контролю, оскільки від цього залежить розмір нарахованого мита, а отже – обсяг бюджетних надходжень. Встановлено, що порядок документального підтвердження країни походження товару визначено правилами (протоколами) походження, які є невід'ємною частиною угод про вільну торгівлю та Митним Кодексом України.

5. Проаналізовано дані щодо результатів діяльності органів ДМС України в частині контролю країни походження товарів та обсягів додаткових надходжень до державного бюджету в цілому, а також зокрема по Хмельницькій митниці.

6. Показано, що основними фіскальними ризиками залежно від задекларованої країни походження товару, є: застосування преференцій на умовах угод про вільну торгівлю; оподаткування товарів, на які встановлено диференційовані ставки мита Митного тарифу України; оподаткування товарів особливими видами мита.

7. Сформульовано пропозиції, спрямовані на удосконалення контролю країни походження товарів, серед яких: розвиток системи електронної взаємодії та отримання відомостей про дозвільні документи безпосередньо від уповноважених виконавчих органів України, а не від учасників ЗЕД; додаткове використання швидких і ефективних методів контролю характеристик товару з метою визначення країни походження, а також спеціальних технічних засобів; удосконалення механізму міжнародної взаємодії відомств, активне впровадження інформаційних технологій та підтримка відповідної кваліфікації посадових осіб митних органів та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bailey, Michael A., Goldstein, Weingast «The Institutional Roots of American Trade Policy». World Politics. 1997. № 49 (3). P. 309-3388.

2. Hiscox, Michael J. «The Magic Bullet? The RTAA, Institutional Reform, and Trade Liberalization». International Organization. 1999. №53 (4). P. 669-698.

3. Historical background and current trends. URL: http://surl.li/oyyrp (дата звернення: 08.05.2023).

4. International trade. URL: http://surl.li/oyysg (дата звернення: 05.05.2023).

5. Johnston M.A. Brief History of International Trade Agreements. URL: http://surl.li/oyyss (дата звернення: 02.06.2023).

6. Marrakesh Agreement – Background, Major Provisions, Implications, Importance And More. URL: http://surl.li/oyytp (дата звернення: 28.05.2023).

7. McKinley Tariff Act (1890). URL: http://surl.li/oyyue (дата звернення: 11.06.2023).

8. What Is the Smoot-Hawley Tariff Act? History, Effect and Reaction. URL: http://surl.li/oyyum (дата звернення: 24.06.2023).

9. Бондаренко Є.П. Прагматизм здійснення митного контролю визначення країни походження товарів. Ефективна економіка. 2020. №7. URL: http://surl.li/oyyux (дата звернення: 04.11.2023).

10. Видача митницями сертифікатів з перевезення товару EUR.1. URL: http://surl.li/oyyvg (дата звернення: 11.11.2023).

11. ВМО: офіційний сайт Всесвітньої митної організації (World Customs Organization, WCO). URL : http://www.wcoomd.org/ (дата звернення: 12.11.2023).

12. Войтов С.Г. Науково-прикладні аспекти визначення країни походження товарів. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Економіка.* 2013. № 1. С. 53-58.

13. Войцещук А. Д. Ефективність інституційно-організаційного забезпечення управління ризиками митного простору України в контексті світових тенденцій. *Інноваційна економіка.* 2017. №7-8. С. 5-12.

14. Галько С.В., Сторожчук В.М. Видача сертифікатів про походження товару з України. *Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів:* матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 24 березня 2023 р. Полтава: ПУЕТ, 2023. С. 228-234.

15. Генералізовані системи преференцій. URL: http://surl.li/oyyvw (дата звернення: 16.08.2023).

16. Гребельник О.П. Митна справа: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 400 с.

17. Ґайд з визначення походження товарів під час експорту з України. URL: http://surl.li/gsgtq (дата звернення: 16.06.2023).

18. Делегований регламент комісії (ЄС) №2015/2446 від 28.07.2015 р. URL: http://surl.li/oyywq (дата звернення: 22.10.2023).

19. Денисенко С. І. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур як базовий міжнародний договір у сфері митної справи. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів:* матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 18-19 травня 2023 р. Суми: Сумський державний університет, 2023. С. 62-66.

20. Дідух М.М., Махновець М.О. Практичний довідник органічного експортера до ЄС. Вип. 2. Київ, Берлін, 2017. 42 с.

21. Дрофіч О. Ю. Підстави та процедури прийняття митними органами рішень щодо класифікації та визначення країни походження товарів : окремі перспективи вдосконалення. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування.* 2023. № 7. URL: http://surl.li/oyyxf (дата звернення: 14.11.2023).

22. Законодавство щодо країни походження товару. URL: http://surl.li/oyyxr (дата звернення: 27.10.2023).

23. Заяц В.В. Вільна торгівля з ЄС: документальне підтвердження країни походження товару. *Митна безпека.* 2021. №3. С. 21-30.

24. Звіт Державної митної служби України про виконання роботи у 2019 році. URL: http://surl.li/novnq дата звернення: 19.11.2023).

25. Звіт про виконання Плану роботи Державної митної служби України на 2021 рік та покладених на неї завдань. URL: https://customs.gov.ua/ (дата звернення: 26.11.2023).

26. Звіт про виконання Плану роботи Державної митної служби України на 2020 рік. URL: https://customs.gov.ua/ (дата звернення: 15.11.2023).

27. Звіт про результати роботи Державної митної служби України за 2022 рік. URL: https://customs.gov.ua/ (дата звернення: 26.11.2023).

28. Калінський Є.О., Тіхосова Г.А,. Голік М.С. Шляхи удосконалення визначення країни походження м'ясної продукції в митних цілях. *Товарознавчий вісник.* 2022. № 1(15). С. 94-102.

29. Класифікатор митних формальностей, що можуть бути визначені за результатами застосування системи управління ризиками, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 20.09.2012 р. № 1011. URL: http://surl.li/notws (дата звернення: 14.11.2023).

30. Коваль Н.О. Правила визначення непреференційного походження товару відповідно до Митного кодексу Європейського Союзу. *Lex Portus.* 2019. № 1 (15). С. 24-35.

31. Короткий курс лекцій з дисципліни «Процедури СОТ». http://dspace.wunu.edu.ua/retrieve/18484/fmbm_k_me_2012_s_ME_dpsot_LEK.pdf (дата звернення: 09.10.2023).

32. Костюченко Я.М. Правила походження товарів у торгівлі між Україною та ЄС. Журнал Європейського і порівняльного права. 2018. №8. С. 1-22.

33. Медвідь Ю.О., Корнійчук О.О. Визначення пріоритетних митних формальностей під час здійснення контролю достовірності декларування товарів. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2016. Вип. 10. С. 193-196.

34. Микитенко Т.В. Організація постмитного контрою та аудиту: навчальний посібник. Ірпінь: УДФСУ, 2020. 342 с.

35. Митне оформлення вантажних перевезень: навч. посібник / Берестов І.В., Пестременко-Скрипка О.С., Колісник А.В., Берестова Т.Т. Харків: УкрДУЗТ, 2023. 121 с.

36. Митний Кодекс України. URL: http://surl.li/vwcq (дата звернення: 23.09.2023).

37. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція) від 18.05.1973 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_643 (дата звернення: 14.11.2023).

38. Нікітчук Н.К., Чорна Т.М. Значення країни походження товарів під час здійснення зовнішньоекономічних операцій. *Розвиток митної справи України: захист національних інтересів та сприяння реформам:* матеріали студентського науково-практичного столу, 25 травня 2023 р. Ірпінь: ДПУ, 2023. С.117-120.

39. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (за період 16 серпня – 15 вересня 2023 р.). URL: https://1ll.ink/lUBpH (дата звернення: 11.11.2023).

40. Правила визначення країни походження товарів, затверджені Рішенням Ради глав урядів СНД про Правила визначення країни походження товарів від 24.09.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_055#Text (дата звернення: 02.05.2023).

41. Правила визначення країни походження, затверджені Рішенням Ради глав Урядів Співдружності Незалежних Держав від 30.11.2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_484#Text (дата звернення: 28.02.2023).

42. Правила визначення країни походження, затверджені Угодою про Правила визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав від 20.11.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_m65#Text (дата звернення: 28.05.2023).

43. Про введення воєнного стану в Україні: Закон України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text (дата звернення: 18.10.2023).

44. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо приведення порядку визначення країни походження товару у відповідність із Митним кодексом Європейського Союзу та забезпечення реалізації угод України про вільну торгівлю: Закон України від 14.07.2023 р. № 3261-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3261-20#Text (дата звернення: 18.10.2023).

45. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 22.12.1998 р. № 332-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text (дата звернення: 18.10.2023).

46. Про затвердження Порядку верифікації (перевірки достовірності) сертифікатів і декларацій про походження товару з України: постанова Кабінету Міністрів України від 09.12.2015 р. № 1029. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1029-2015-%D0%BF#n10 (дата звернення: 04.11.2023).

47. Про затвердження Порядку заповнення та видачі митницею сертифіката з перевезення (походження) товару EUR.1 або EUR-MED: наказ Міністерства фінансів України від 02.03.2021 № 139. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0355-21#Text (дата звернення: 28.06.2023).

48. Про затвердження Порядку надання та анулювання митницею статусу уповноваженого (схваленого) експортера : наказ Міністерства фінансів України від 7 жовтня 2014 року № 1013 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1529-14#Text (дата звернення: 28.08.2023).

49. Про затвердження форми Довідки про результати верифікації (перевірки достовірності) сертифікатів і декларацій про походження товару з України: наказ Міністерства фінансів України від 21.07.2017 № 655. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1013-17#Text (дата звернення: 05.07.2023).

50. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. № 330-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text (дата звернення: 18.10.2023).

51. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. № 331-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14#Text (дата звернення: 18.10.2023).

52. Про митний тариф України: Закон України від 19.10.2022 р. № 2697-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text (дата звернення: 18.10.2023).

53. Про надання інформації: лист ДМС України від 02.07.2021 р. № 08-1.4/15-03/7/6496. URL: https://www.qdpro.com.ua/document/66521 (дата звернення: 01.12.2023).

54. Про порядок встановлення та застосування правила адвалорної частки та виконання виробничих і технологічних операцій: постанова КМУ від 20.12.2006 р. №1765. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1765-2006-%D0%BF#Text (дата звернення: 19.11.2023).

55. Про приєднання України до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження: Закон України від 08.11.2017 р. № 2187-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2187-19#Text (дата звернення: 18.10.2023).

56. Про ратифікацію Угоди про вільну торгівлю між Україною та Республікою Македонія: Закон України від 05.07.2001 р. № 2599-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2599-14#Text (дата звернення: 18.10.2023).

57. Про ратифікацію Угоди про Правила визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав: Закон України від 06.07.2011 р. № 3592-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3592-17#Text (дата звернення: 18.10.2023).

58. Про торгово-промислові палати в Україні : Закон України від 02.12.1997 № 671/97-ВР URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 28.07.2023).

59. Протокол I «Щодо визначення концепції «походження товарів» та методів адміністративного співробітництва» Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та

Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії від 08.10.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#n2509 (дата звернення: 28.06.2023).

60. Протокол між Урядом України та Урядом Грузії про внесення змін до Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Грузія про вільну торгівлю від 9 січня 1995 року, від 21.05.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_002-19#Text (дата звернення: 28.06.2023).

61. Протокол про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур від 26.06.1999 URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/976_005 (дата звернення: 13.09.2023).

62. Протокол С «Про визначення правил країни походження товарів та методи адміністративного співробітництва» до Угоди про вільну торгівлю між Республікою Македонія та Україною від 18.01.2001. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807_200#Text (дата звернення: 28.06.2023).

63. Разумей Г.Ю., Разумей М.М. Аналіз ризиків у митній сфері: навчальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 245 с.

64. Регіональна конвенція про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження (дата підписання 14.04.2011, дата приєднання 01.02.2018, дата набрання чинності для України з ЄС 01.01.2019 з Ізраїлем 01.01.2021 з Грузією 26.03.2020). URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/984_006-16#Text (дата звернення: 28.07.2023).

65. Тіхосова Г.А., Вербицький О.М., Калінський Є.О. Митний контроль та експертиза товарів: навчальний посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2019. 312 с.

66. Товкун М.І. Особливості визначення країни походження товарів згідно умов регіональної конвенції про Пан-Євро-Середньоземноморські преференційні правила походження. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 3. С. 98-101.

67. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21.03.2014 р. № 984_011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 16.06.2022).

68. Угода про вільну торгівлю між Кабінетом Міністрів України та Урядом Держави Ізраїль від 21.01.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/376_001-19#Text (дата звернення: 28.07.2023).

69. Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ від 24.06.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_456#Text (дата звернення: 15.08.2023).

70. Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою від 11.07.2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124_052-16#Text (дата звернення: 28.02.2023).

71. Угода про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії від 18.11.2011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/892_008#Text (дата звернення: 28.06.2023).

72. Щодо країн, яким Україною надається режим найбільшого сприяння: лист Державної митної служби України 13.05.2008 р. № 14/640-ЕП. URL: https://qdpro.com.ua/uk/export/document/28238 (дата звернення: 16.08.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Сертифікат походження товарів форми СТ-1

1. Отправитель/экспортер (наименование и почтовый адрес)

ООО [redacted] Промышленная, д. 4, [redacted]

4. №. [redacted] UA 1 021 016572

1192198

СЕРТИФИКАТ
О ПРОИСХОЖДЕНИИ ТОВАРА
форма СТ-1

2. Получатель/импортер (наименование и почтовый адрес)

Компания ООО "[redacted], г. Киев, ул. Фурманова, [redacted], Украина.

Выдан в [redacted]
(наименование страны)

Для представления в Украине
(наименование страны)

3. Средства транспорта и маршрут следования (насколько это известно)

Авиатранспорт

5. Для служебных отметок

Контракт № 1 от 08.08.2011.

6. №	7. Количество мест и вид упаковки	8. Описание товара	9. Критерии происхождения	10. Вес брутто/нетто (кг)	11. Номер и дата счета-фактуры
1	6 карт. кор.	Икра зернистая осетровая пастеризованная "ПРЕМИУМ", 50 г - 600 стеклянных банок.	"П"	95,700/79,200	Коммерческий инвойс № 1 от 25.11.2011.
2	4 карт. кор.	Икра зернистая осетровая пастеризованная "ПРЕМИУМ", 100 г - 200 стеклянных банок.	"П"	56,560/42,400	
3	1 карт. кор.	Икра зернистая осетровая фасованная "ПРЕМЬЕР", 28,6 г - 70 жестяных банок.	"П"	7,720/3,892	
4	3 карт. кор.	Икра зернистая осетровая фасованная "ПРЕМЬЕР", 50 г - 300 стеклянных банок.	"П"	47,850/39,600	
5	2 карт. кор.	Икра зернистая осетровая фасованная "ПРЕМЬЕР", 100 г - 100 стеклянных банок.	"П"	28,280/21,200	
6	2 карт. кор.	Икра зернистая осетровая фасованная "ПРЕМЬЕР", 125 г - 128 жестяных банок.	"П"	29,200/19,328	
7	1 карт. кор.	Икра зернистая осетровая фасованная "ПРЕМЬЕР", 250 г - 32 жестяных банок.	"П"	13,100/9,312	
8	1 карт. кор.	Икра зернистая осетровая фасованная "ПРЕМЬЕР", 500 г - 12 жестяных банок.	"П"	11,100/6,672	
	20 мест на одной паллете	Вес брутто указан с учетом веса паллеты.		289,510/221,604	

12. Удостоверение
Настоящим удостоверяется, что декларация заявителя соответствует действительности

[redacted]

Смоленко И.А.

[redacted] Декабря 2011 г.

Подпись Дата Печать

13. Декларация заявителя
Нижеподписавшийся заявляет, что вышеприведенные сведения соответствуют действительности, что все товары полностью произведены или подвергнуты достаточной переработке в

[redacted]
(наименование страны)
и что все они отвечают требованиям происхождения, установленным в отношении таких товаров

Новиков М.А.

[redacted] 06 Декабря 2011 г.

Подпись Дата Печать

ОБРАЗОК

Додаток Б

Сертифікат з перевезення товарів форми EUR-1

MOVEMENT CERTIFICATE EUR.1

1. **Exporter** *(Name, full address, country)*	**EUR.1** **N° A** 000.000 See notes overleaf before completing this form
	2. **Certificate used in preferential trade between** ..... **and** ..... *(insert appropriate countries, group of countries or territories)*
3. **Consignee** *(Name, full address, country)* (Optional)	4. **Country, group of countries or territory in which the products are considered as originating** / 5. **Country, group of countries or territory of destination**
6. **Transport details** *(Optional)*	7. **Remarks**

8. **Item number; marks and numbers; number and kind of packages** (1); **description of goods**	9. **Gross weight (kg) or other measure (l,m³,etc.)**	10. **Invoices** (Optional)

11. **CUSTOMS ENDORSEMENT**	12. **DECLARATION BY THE EXPORTER**
Declaration certified Export document (2) Form ..... No ..... From ..... Customs office ..... Issuing country or territory .... Date .... (Signature) Stamp	I, the undersigned, declare that the goods described above meet the conditions required for the issue of this certificate. Place and date: .... (Signature)

1) If goods are not packed, indicate number of articles or state "in bulk" as appropriate.

2) Complete only where the regulations of the exporting country or territory require.

Додаток В

Сертифікат походження форми А (загальна форма)

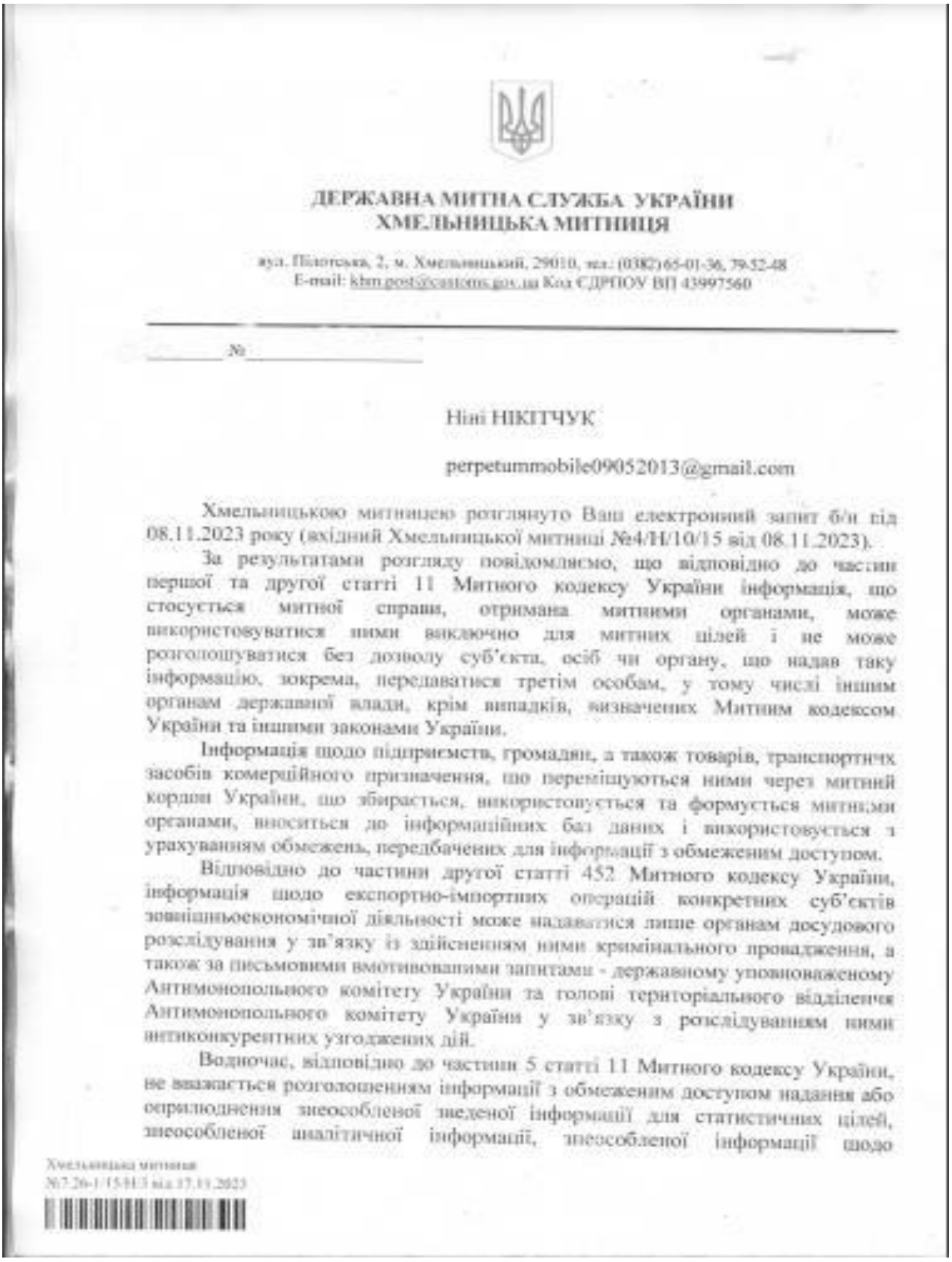
1. Goods consigned from (exporter's business name, address, country)	Reference No A **GENERALIZED SYSTEM OF PREFERENCES** **CERTIFICATE OF ORIGIN** (Combined declaration and certificate) **FORM A** Issued in ..... (country) See notes overleaf
2. Goods consigned to (consignee's name, address, country)	
3. Means of transport and route (as far as known)	4. For official use

5. Item number	6. Marks and numbers of packages	7. Number and kind of packages; description of goods	8. Origin criterion (see notes overleaf)	9. Gross weight or other quantity	10. Number and date of invoices

11. Certification It is hereby certified, on the basis of control carried out, that the declaration by the exporter is correct. ..... Place and date, signature and stamp of certifying authority	**12. Declaration by the exporter** The undersigned hereby declares that the above details and statements are correct; that all the goods were produced in ..... (country) and that they comply with the origin requirements specified for those goods in the generalized system of preferences for goods exported to ..... (importing country) ..... Place and date, signature of authorized signatory

Додаток Г

Відповідь на електронний запит щодо статистичних даних у частині країни походження товарів у Хмельницькій митниці

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА МИТНИЦЯ

вул. Пілотська, 2, м. Хмельницький, 29010, тел.: (0382) 65-01-36, 79-52-48
E-mail: khm.post@customs.gov.ua Код ЄДРПОУ ВП 43997560

_____ № _____

Ніні НІКІТЧУК

perpetummobile09052013@gmail.com

Хмельницькою митницею розглянуто Ваш електронний запит б/н від 08.11.2023 року (вхідний Хмельницької митниці №4/Н/10/15 від 08.11.2023).

За результатами розгляду повідомляємо, що відповідно до частини першої та другої статті 11 Митного кодексу України інформація, що стосується митної справи, отримана митними органами, може використовуватися ними виключно для митних цілей і не може розголошуватися без дозволу суб'єкта, осіб чи органу, що надав таку інформацію, зокрема, передаватися третім особам, у тому числі іншим органам державної влади, крім випадків, визначених Митним кодексом України та іншими законами України.

Інформація щодо підприємств, громадян, а також товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються ними через митний кордон України, що збирається, використовується та формується митними органами, вноситься до інформаційних баз даних і використовується з урахуванням обмежень, передбачених для інформації з обмеженим доступом.

Відповідно до частини другої статті 452 Митного кодексу України, інформація щодо експортно-імпортних операцій конкретних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності може надаватися лише органам досудового розслідування у зв'язку із здійсненням ними кримінального провадження, а також за письмовими вмотивованими запитами - державному уповноваженому Антимонопольного комітету України та голові територіального відділення Антимонопольного комітету України у зв'язку з розслідуванням ними антиконкурентних узгоджених дій.

Водночас, відповідно до частини 5 статті 11 Митного кодексу України, не вважається розголошенням інформації з обмеженим доступом надання або оприлюднення знеособленої зведеної інформації для статистичних цілей, знеособленої аналітичної інформації, знеособленої інформації щодо

Хмельницька митниця
№7.26-1/15-913 від 17.11.2023

Продовження додатку Г

конкретних експортно-імпортних операцій, внесених декларантами до митної декларації відповідно до частини восьмої статті 257 Митного кодексу України, за виключенням пунктів 2, 4, підпунктів "б", "в", "д", "є", "з" пункту 5, пунктів 6, 7 і 9 частини восьмої зазначеної статті, включаючи інформацію, що стосується митної вартості товарів, знеособленої інформації щодо загальних питань роботи митного органу, знеособленої інформації, яка стосується правопорушень, а також публічне обговорення в засобах масової інформації та суспільстві питань, що стосуються митної справи.

Зважаючи на викладене, надаємо запитувану Вами інформацію з урахуванням зазначених положень Митного кодексу України.

Інформуємо, що відповідно до Положення про Хмельницьку митницю, затвердженого наказом Державної митної служби України № 489 від 29.10.2020, зоною діяльності Хмельницької митниці є територія Хмельницької області. Безпосередньо як територіальний орган Хмельницька митниця розпочала свою роботу з 01.07.2021 року. У зв'язку з цим, запитувана інформація надається з 01.07.2021 року.

Основні показники роботи Хмельницької митниці в частині визначення країни походження товарів в період з 01.07.2021 по 31.10.2023 наведено в таблиці :

Показники	липень - грудень 2021	2022	січень-жовтень 2023
Кількість поданих до митного оформлення (режим ІМ40) документів про преференційне походження товарів (сертифікати СТ-1, EUR.1, декларації - інвойс), шт.	3524	5192	5658
Кількість документів про походження товарів, направлених митницею на перевірку, шт.	24	13	26
Кількість документів, які за результатами перевірки, проведеної за запитами митниці, не визнано такими, що підтверджують країну походження, шт.	12	2	0
Кількість карток відмови оформлених з причин визначення країни походження товару	17	26	11
Суми додаткових надходжень за результатами перевірки правильності визначення країни походження товарів в рамках Угод про вільну торгівлю, тис.грн.	1672,7	8191,02	6858,25
Сума додаткових надходжень за результатами перевірок після митного оформлення, тис. грн.	27,54	273,88	0,4

Продовження додатку Г

Сума додаткових надходжень в результаті декларування країни походження товару невідомою, тис.грн.	83,69	29,88	0,00
Доплачено внаслідок надання карток відмови, тис.грн.	1155,24	881,01	189,56
Загальна сума додаткових надходжень за результатами контролю за країною походження товарів, тис.грн.	**3701,42**	**9375,79**	**7048,21**
Кількість сертифікатів та декларацій про походження товару з України, перевірених митницею за запитами Держмитслужби (верифікацій)	20	22	18
Кількість виданих Хмельницькою митницею сертифікатів з перевезення товарів EUR.1	2077	12516	13126

Додаткові надходження отримано, головним чином, за рахунок самостійної сплати суб'єктами ЗЕД митних платежів під час митного оформлення без застосування преференційного режиму вільної торгівлі відповідно до Угод про вільну торгівлю укладених Україною з іншими країнами (у зв'язку із відсутністю оригіналів, наявністю помилок при заповненні документів, підтверджуючих преференційне походження).

Режим вільної торгівлі з країнами СНД (преференція 400, 401)

Протягом липня-грудня 2021 року до митного оформлення надано 450 сертифікатів форми СТ-1. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угод про вільну торгівлю при митному оформленні склала 34670,04 тис. грн.

З метою підтвердження факту видачі сертифікатів та виконання критерію походження товарів направлено запити по 1 сертифікату СТ-1 до уповноважених органів Білорусії. Факт видачі сертифіката підтверджено.

Режим вільної торгівлі з країнами ЄС (преференція 410)

За вказаний період оформлено 3045 МД (Польща, Німеччина, Данія, Австрія, Італія, Нідерланди, Словаччина та ін.) із застосуванням режиму вільної торгівлі з країнами ЄС. Сума умовно нараховшного мита на підставі застосування умов угод про вільну торгівлю при митному оформленні склала 109165,77 тис. грн.

З метою підтвердження факту видачі та підтвердження преференційного походження товарів направлено 23 документи про походження товарів до Польші та Данії.

На запити, отримано відповіді, з яких по 11 документах про походження товарів преференційний статус підтверджено, по 12 не підтверджено.

Продовження додатку Г

Режим вільної торгівлі з Великобританією (преференція 424)

Протягом липня-грудня 2021 року оформлено 29 МД із застосуванням режиму вільної торгівлі з Великобританією. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угоди про вільну торгівлю при митному оформленні склала 819,78 тис. грн.

Протягом липня-грудня 2021 року митницею оформлено 2077 сертифікатів з перевезення товару форми EUR.1, в т.ч.:

1947 сертифікатів до країн ЄС (Польща, Німеччина, Румунія, Австрія, Італія та ін.);

4 сертифікати до країн ЄАВТ (Швейцарія, Норвегія);

4 сертифікати до Чорногорії;

27 сертифікатів до Ізраїлю;

95 сертифікатів до Великобританії.

Режим вільної торгівлі з країнами СНД (преференція 400, 401)

Протягом 2022 року до митного оформлення надано 370 сертифікатів форми СТ-1. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угод про вільну торгівлю при митному оформленні склала 35561,28 тис. грн.

Режим вільної торгівлі з державами ЄАВТ (преференція 403)

За вказаний період оформлено 6 МД із застосуванням режиму вільної торгівлі з країнами ЄАВТ (Швейцарія та Норвегія). Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угоди про вільну торгівлю при митному оформленні склала 245,25 тис. грн.

З метою підтвердження факту видачі та підтвердження преференційного походження товару направлено 1 сертифікат з перевезення товару EUR.1 до Норвегії. За результатами перевірки повідомлено про автентичність документа.

Режим вільної торгівлі з країнами ЄС (преференція 410)

За вказаний період оформлено 4800 МД (Польща, Німеччина, Данія, Австрія, Італія, Нідерланди, Словаччина та ін.) із застосуванням режиму вільної торгівлі з країнами ЄС. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угод про вільну торгівлю при митному оформленні склала 237322,37 тис. грн.

З метою підтвердження факту видачі та підтвердження преференційного походження товарів направлено 13 документів про походження товарів до Польщі, Франції, Нідерландів.

На запити, отримано відповіді, з яких по 5 документах про походження товарів преференційний статус підтверджено, по 2 не підтверджено. По решті запитів – відповіді не надходили.

Продовження додатку Г

Режим вільної торгівлі з Великобританією (преференція 424)

Протягом 2022 року оформлено 16 МД із застосуванням режиму вільної торгівлі з Великобританією. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угоди про вільну торгівлю при митному оформленні склала 198,46 тис. грн.

Протягом 2022 року оформлено 12516 сертифікатів з перевезення товару форми EUR.1, в т.ч.:

12370 сертифікатів до країн ЄС (Польща, Німеччина, Румунія, Австрія, Італія та ін.);

4 сертифікати до країн ЄАВТ (Швейцарія, Норвегія);

8 сертифікати до Чорногорії;

30 сертифікатів до Ізраїлю;

104 сертифікати до Великобританії.

Режим вільної торгівлі з країнами СНД (преференція 409)

Протягом січня-жовтня 2023 до митного оформлення надано 63 сертифікати форми СТ-1. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угод про вільну торгівлю при митному оформленні склала 10376,25 тис. грн.

З метою підтвердження факту видачі сертифікатів та виконання критерію походження товарів направлено запити по 4 сертифікатах СТ-1 до уповноважених органів Молдови та Азербайджану. Факт видачі сертифіката та критерій походження товарів підтверджено.

Режим вільної торгівлі з Грузією (преференція 401)

Протягом січня-жовтня 2023 до митного оформлення надано 27 сертифікатів форми EUR.1. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угоди про вільну торгівлю при митному оформленні склала 3956,43 тис. грн.

Режим вільної торгівлі з державами ЄАВТ (преференція 403)

За вказаний період оформлено 10 МД із застосуванням режиму вільної торгівлі з країнами ЄАВТ (Швейцарія та Норвегія). Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угоди про вільну торгівлю при митному оформленні склала 371,92 тис. грн.

Режим вільної торгівлі з країнами ЄС (преференція 410)

За вказаний період оформлено 5544 МД (Польща, Німеччина, Данія, Австрія, Італія, Нідерланди, Словаччина та ін.) із застосуванням режиму вільної торгівлі з країнами ЄС. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угод про вільну торгівлю при митному оформленні склала 2604458,15 тис. грн.

Продовження додатку Г

З метою підтвердження факту видачі та підтвердження преференційного походження товарів направлено 14 документів про походження товарів до Польщі, Франції, Болгарії, Угорщини.

На запити, отримано відповіді по 4 документах про походження товарів - преференційний статус підтверджено. По решті запитів – відповіді не надходили.

Режим вільної торгівлі з Великобританією (преференція 424)

Протягом 2023 року оформлено 14 МД із застосуванням режиму вільної торгівлі з Великобританією. Сума умовно нарахованого мита на підставі застосування умов угоди про вільну торгівлю при митному оформленні склала 74,38 тис. грн.

Випадки неотримання

В зв'язку з застосуванням до товарів преференційованих ставок мита направлено запити по 2 документах про походження до уповноважених органів Туреччини та Марокко - відповіді не надходили.

Протягом січня-жовтня 2023 року митницею оформлено 13126 сертифікатів з переміщення товару форми EUR.1, в т.ч.:

12956 сертифікатів до країн ЄС (Польща, Німеччина, Румунія, Австрія, Італія та ін.);

67 сертифікатів до країн ЄАВТ (Швейцарія, Норвегія);

6 сертифікатів до Чорногорії;

2 сертифікати до Ізраїлю;

77 сертифікатів до Великобританії;

17 сертифікатів до Молдови;

1 сертифікат до Македонії.

У період з 01.07.2021 по 31.10.2023 Хмельницькою митницею було надано статус уповноваженого (схваленого експортера) 4 підприємствам.

Перший заступник
начальник митниці Ігор БАЛАН

Олег Хапліна
Оксана Ковтанюк 0382727-68-58